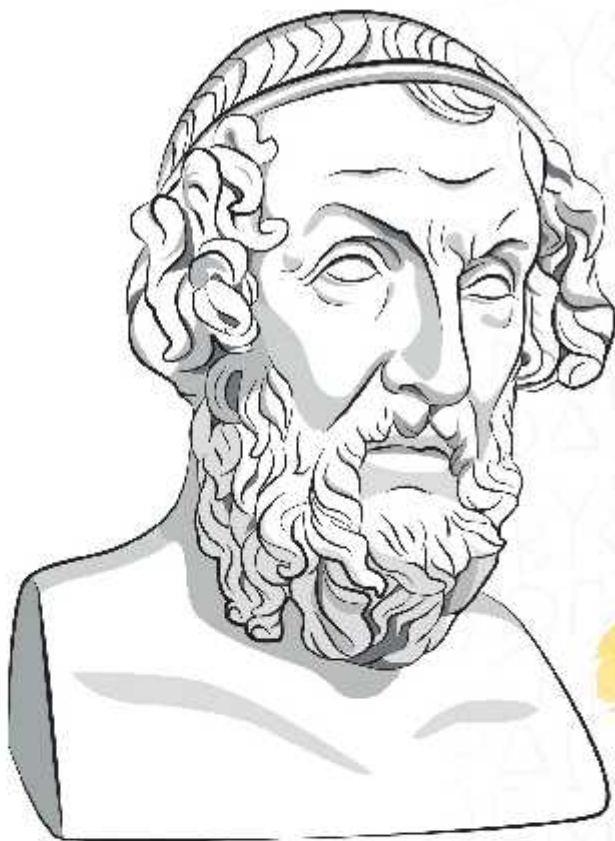

Αρχαία

Τετράδιο Σπουδής α τεύχος

Α'
Γυμνασίου

 ΑΡΝΟΣ
Online Education

ΠΛΑΤΩΝ
8^{ος}-9^{ος} ΑΙΩΝΑΣ ΠΧ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ & ΑΣΚΗΣΕΩΝ

★ **100%** ★
επιτυχία
Μέθοδος
ΑΡΝΟΣ

Τετράδιο Σπουδής - Γιατί;

Το Τετράδιο Σπουδής ΑΡΝΟΣ είναι βασισμένο στη Μέθοδο ΑΡΝΟΣ, ένα σύστημα μάθησης με Στόχους – Υλοποίηση – Πιστοποίηση.

Βοηθάει το μαθητή να οικοδομήσει τη σκέψη του βήμα-βήμα, απλά και κατανοητά. Είναι Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο βάσει του οποίου γίνεται η διδασκαλία στο online μάθημα με «φυσικό» τρόπο. Ο δάσκαλος γράφει και υπογραμμίζει παράλληλα με το μαθητή.

Το Τετράδιο Σπουδής αποτελείται από:

- ★ Οπτικοποιημένη Θεωρία με ροή & συνέχεια
- ★ Ασκήσεις για Διδασκαλία και Εξάσκηση
- ★ Συνδυαστικές και Επαναληπτικές Ασκήσεις
- ★ Θέματα Προσομοίωσης Εξετάσεων

Πιστοποίηση Γνώσεων

Σε προγραμματισμένες ημερομηνίες διεξάγονται online ή/και δια ζώσης **Επαναληπτικά Τεστ Αξιολόγησης** στα οποία ο μαθητής πιστοποιεί και επαληθεύει τις γνώσεις του.

Για τους Γονείς

Πώς ο γονέας μπορεί να έχει εικόνα και εποπτεία στην πρόοδο του παιδιού του;

Το Τετράδιο Σπουδής είναι σχεδιασμένο με τέτοιον τρόπο για τη βήμα – βήμα εξάσκηση του μαθητή, μεταβαίνοντας με ασφάλεια από τα πιο απλά στα πιο σύνθετα. Επίσης, είναι ένας φυσικός τρόπος ο Γονέας να ελέγχει την πρόοδο του παιδιού του.

Πώς γίνεται η εποπτεία από το γονέα;

Σε κάθε μάθημα ελέγχει την ορθότητα των λύσεων, την κατανόηση και τη συμμετοχή του παιδιού στα μαθήματα.

Διδασκαλία στον ΑΡΝΟ σημαίνει:

- ★ Απεριόριστη μελέτη με video lessons
- ★ Αυτομάθηση στο App Arnos Learn
- ★ Coaching εξατομικευμένο
- ★ Μοτίβα Μάθησης και Εξάσκησης
- ★ Κάθε Απορία για εμάς είναι Πρόκληση!

★ Μέθοδος ΑΡΝΟΣ

Η **Μέθοδος ΑΡΝΟΣ** οδηγεί κάθε μαθητή, ανεξαρτήτως γνώσεων ή επιπέδου, να μελετά από το επίπεδο όπου αισθάνεται άνετα, ώστε να διαμορφώσει γερές βάσεις για μάθηση.

Live Διδασκαλία Το online μάθημα γίνεται με φυσικό τρόπο, γιατί συνδυάζει την Τεχνολογία, το Πνεύμα, την Οργάνωση και την Εμπειρία.

Τετράδιο Σπουδής Είναι ο οδηγός για τη διδασκαλία του μαθήματος, την εξάσκηση του μαθητή και την πραγματοποίηση της online διδασκαλίας με Λόγο, Εικόνα και Παρατήρηση.

Καθηγητής Είναι ο σκηνοθέτης της διδακτικής πράξης, ο οποίος δρα σε ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό οικοσύστημα με Στόχους, Μαθησιακό Πλάνο και Ευθύνη.

«Μέθοδος ΑΡΝΟΣ... το καταστάλαγμα μιας πορείας 35 ετών με εκπαιδευτικές και εκδοτικές επιτυχίες, με ταξίδια πολιτισμού, συμμετοχή σε Διεθνείς Εκθέσεις και αποτυχίες... μα, κυρίως, η παρακαταθήκη του ζευγολάτη πατέρα - Αρνού.»

Γιάννης Π. Κρόκος

Περιεχόμενα

Ενότητα 1 ^η : Το ταξίδι των λέξεων	2
Ενότητα 3 ^η :.....	11
Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων	11
Ενότητα 4 ^η	17
Ένα ταξίδι επιστημονικής φαντασίας.....	17
Ενότητα 5 ^η	29
Ο πλούτος της αττικής γης	29
Ενότητα 6 ^η	39
Η ομορφιά δεν είναι το παν.....	39

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ενότητα 1^η: Το ταξίδι των λέξεων

Λύσεις των ασκήσεων

1) Γράψε ... μυαλό.

Μηδέν ἄγαν, Μολών λαβέ, Δεῦρο ἔξω, τοῖς μετρητοῖς, ἐπί λέξει, ἐπί πιστώσει, ἐν ἔτει, οὐδέν κακόν ἀμιγές καλοῦ, πάτερ ἡμῶν, ἐν προκειμένω, ἐν πάση περιπτώσει, σὺν Ἀθηνά καὶ χεῖρα κίνει, κρεῖττον σιγᾶν, χρόνου φείδου, σὺν τοῖς ἄλλοις, Χριστός Ἄνεστη

2) Συμπλήρωσε ... τὰ σπουδαῖα)

τοῖς μετρητοῖς

μολών λαβέ ,

σὺν Ἀθηνά καὶ χεῖρα κίνει

Κρεῖττον σιγᾶν,.

Οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ,

Θαρσεῖν χρή,

ἐς αὖριον τὰ σπουδαῖα

3) Στις ... της πρότασης.

μέτρον ἄριστον

ὄν γέγονε γέγονε

φοβοῦ τοὺς Δαναούς καὶ δῶρα φέροντες

πεπρωμένον φύγειν ἀδύνατον

ὀψόμεθα ἐς Φιλίππους

4) Ν' αντιστοιχίσετε ...γλώσσα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Οὐδέν κακόν ἀμιγές καλοῦ- δεν υπάρχει τίποτα κακό, χωρίς το καλό, Αἰέν ἀριστεύειν- πάντοτε να αριστεύεις, Τὸ μη χεῖρον βέλτιστον- το λιγότερο κακό είναι το καλύτερο, ὁ νοῶν νοεῖτω- αυτός που μπορεί να καταλάβει, θα καταλάβει

Ποιες ... γνωρίζετε;

Όλες οι αρχαιοελληνικές φράσεις είναι γνωστές, καθώς χρησιμοποιούνται σχεδόν σε καθημερινή βάση στη νεοελληνική γλώσσα.

5) Γράψτε ... ελληνική γλώσσα.

democracy	triangle	criterion
politics	geometrical	metre
patriarchy	cycling	hierarchic

6) Ν' ... προέρχονται

Democracy- δημοκρατία, philosophy-φιλοσοφία, Helene- Έλένη, Criterion- κριτήριο, Hector- Έκτωρ

7) Ν' ...προέρχονται

Characteristic- χαρακτήρ, geometrical- γεωμετρία, electricity- ήλεκτρον, astronomy- αστρονομία, asteroid- αστεροειδής

8) Αφού μελετήσετε το παρακάτω κείμενο, ν' απαντήσετε στ' ακόλουθα ερωτήματα**8α) Τι .... ελληνικής γλώσσας;**

Από το παράλληλο κείμενο, το οποίο είναι ένας εκφωνημένος λόγος του ποιητή Οδυσσέα Ελύτη μαθαίνουμε τα εξής για την ιστορία της ελληνικής γλώσσας: είναι μια γλώσσα, η οποία μιλιέται σε βάθος χρόνου. Η ελληνική γλώσσα μιλιέται περίπου δύομισι χιλιάδες χρόνια και περιλαμβάνει σημαντικούς σταθμούς στην πνευματική της δημιουργία.

8β) Γιατί ... του γλώσσα;

Ο Οδυσσέας Ελύτης αισθάνεται υπερήφανος ως ποιητής για την μητρική του γλώσσα, επειδή νιώθει ότι κουβαλά ένα φορτίο το οποίο πρέπει να φέρει σε πέρας. Είναι υπερήφανος, διότι με κάποιο τρόπο θεωρεί ότι είναι συνεχιστής σημαντικών ποιητών της αρχαιότητας, όπως είναι ο Πίνδαρος κι η Σαπφώ.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

8γ) Ποιους ... ελληνική γλώσσα;

Ο Οδυσσεύς Ελύτης κατά την ομιλία του αναφέρει δυο χαρακτηριστικούς ποιητές της αρχαιότητας, τον Πίνδαρο και την Σαπφώ. Πέραν από τον Πίνδαρο και την Σαπφώ, ο πλέον γνωστός ποιητής που συνέθεσε τα ποιήματά του στην αρχαία ελληνική γλώσσα είναι ο Όμηρος. Ο Όμηρος συνέθεσε τα έπη, Ιλιάδα και Οδύσσεια.

Αντί επιλόγου: Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις ανάπτυξης είναι ενδεικτικές. Κάθε αιτιολογημένη απάντηση, θεωρείται αποδεκτή

Ενότητα 2^η: Η εκπαίδευση των παιδιών στην αρχαία Αθήνα

Λύσεις των ασκήσεων

Α) Ερμηνευτική προσέγγιση

1) Να ...λανθασμένες

Λάθος, Σωστό, Σωστό, Λάθος

2) Ποιοι ...τους;

Για την απάντησή σας, εξετάστε το χωρίο: «Πρῶτον μὲν καὶ τροφὸς καὶ μήτηρ καὶ παιδαγωγὸς καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ».

3) Τι περιελάμβανε ...Αθηναίων;

Για την απάντησή σας, λάβετε υπόψη σας τους δασκάλους οι οποίοι αναλάμβαναν την διαπαιδαγώγηση των παιδιών

4) Για ποιόν ... γραμματιστή;

Για την απάντησή σας, εξετάστε το χωρίο: «οἱ μὲν γραμματισταὶ ἐπιμελοῦνται ὅπως γράμματα μάθωσιν καὶ τὰ γεγραμμένα ἐννοῶσι».

5) Για ποιόν λόγο ... στον γυμναστή;

Για την απάντησή σας, εξετάστε το χωρίο: «ἐνθα οἱ παιδοτρίβαι βελτίω τὰ σώματα αὐτῶν ποιοῦσι, ἵνα μὴ ἀναγκάζωνται ἀποδειλιᾶν διὰ τῆν τῶν σωμάτων πονηρίαν».

6) Για ποιόν ... κιθαριστή;

Για την απάντησή σας, εξετάστε το χωρίο: «ἡμερωτέρους αὐτοὺς ποιεῖν πειρῶνται καὶ τὰς τῶν παιδῶν ψυχὰς πρὸς τὸν ῥυθμὸν καὶ τὴν ἁρμονίαν οἰκειοῦσι».

7) Ο βασικός ... επιτευχθεί ο σκοπός τους.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Για την απάντηση αυτής της ερώτησης εστιάστε στα τρία στάδια της αγωγής των νεαρών Αθηναίων. Επίσης, εξετάστε τον στόχο των τριών διαφορετικών σταδίων της διαπαιδαγώγησής τους.

B) Ετυμολογία-Λεξιλόγιο

1) Ν' αντιστοιχίσετε ...ελληνικής γλώσσας

βέλτιστος- βελτίωση, πειρῶνται- απόπειρα, ῥυθμὸν- αρρυθμία, γυμνασίους- εκγύμναση

2) Να βρείτε λέξεις... λέξεις

Παιδικός: παιδίατρος, παιδονόμος, εκπαίδευση, παιδεία, απαίδευτος

Επιμέλεια: επιμελημένος, επιμελητής, αμελής, αμέλεια, επιμελής

Γραμματική: αγράμματος, εγγράμματος, γράφω, γραπτός, άγραφος

Φοιτητής: φοιτητικός, φοιτώ, φοίτηση, απόφοιτος, αποφοίτηση, τελειόφοιτος

3) Να γράψετε ... λέξεις

Παιδαγωγικός: Το σχολείο μας χρησιμοποιεί τις πιο σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους διδασκαλίας

Γυμναστήριο: Όταν έχω ελεύθερο χρόνο μου αρέσει να πηγαίνω στο γυμναστήριο για ν' ασκώ το σώμα μου.

Γραμματική: Η γραμματική είναι η επιστήμη, η οποία μελετά την ορθή χρήση της γλώσσας στον γραπτό λόγο.

Μάθηση: Η μάθηση είναι μια διαδικασία, η οποία συνεχίζεται σ' όλη τη διάρκεια της ζωής.

4) Ν' αντιστοιχίσετε ... γλώσσα.

νουθετοῦσι- Συμβουλευώ, οικειοῦσι- Εξοικειώνομαι, φοιτῶσιν- πηγαίνω συχνά κάπου, Γυμνασίους- Γυμναστήριο

5) Ν' αντιστοιχίσετε .... ορισμούς τους

Νουθεσία- συμβουλή που αποσκοπεί στη βελτίωση της συμπεριφοράς του άλλου,

Γυμναστής- εκείνος που ασχολείται με την σωματική άσκηση του άλλου,

Διδάσκαλος- εκείνος που μεταδίδει τις γνώσεις του στον άλλον,

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Παιδαγωγός- εκείνος που ασχολείται με την ηθική και πνευματική καθοδήγηση του παιδιού,

Φοιτητής- εκείνος που πηγαίνει συχνά σ' ένα μέρος και απασχολείται με συνέπεια σε κάτι

6) Να αντιστοιχίσετε .... σας προτάσεις

γυμναστικός σύλλογος, αισθητική αγωγή, μαθητικός διαγωνισμός, φοιτητική λέσχη

α) Ο γυμναστικός σύλλογος του Δήμου Αμαρουσίου προσκαλεί τα μέλη του στην φιλανθρωπική εκδήλωση που διοργανώνει το επόμενο Σάββατο

β) Η αισθητική αγωγή είναι μια υγιής μορφή ψυχαγωγίας

γ) Όσοι μαθητές επιθυμούν να λάβουν μέρος στον μαθητικό διαγωνισμό ορθογραφίας, να δηλώσουν συμμετοχή στο γραφείο του διευθυντή.

δ) Οι φοιτητές συνήθως τρώνε στην φοιτητική λέσχη της σχολής τους.

Γ) Γραμματική

1) Να αντιστοιχίσετε ... τους

α,ι,υ- δίχρονα φωνήεντα, ε,ο- βραχύχρονα φωνήεντα, η,ω- μακρόχρονα φωνήεντα, α,η,ω- καταχρηστικές δίφθογγοι

2) Από τις παρακάτω λέξεις να υπογραμμίσετε τα βραχύχρονα φωνήεντα

κῆπος, ἄνθρωπε, σοφός, λύε, θύε, ἄνεο, διός, ποτόν, μουσεῖον

3) Να αντιστοιχίσετε .... ορισμούς τους

χ,φ,θ- αφωνα δασέα σύμφωνα, αι,οι- δίφθογγοι, λ,ρ- ημίφωνα υγρά σύμφωνα, ζ,ξ,ψ- διπλά σύμφωνα

4) Από ... σύμφωνο

κῆπος, βλάπτω, γράφω, ἄγω, ῥήτωρ, ἀλάστωρ, λήθη

5) Από τις .... βραχύχρονη

αύλαι, ἄνθρωποι, ῥίψαι, νυμφίοι

6) Ν' αντιστοιχίσετε ... ορισμούς τους

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

κ, π, τ- άφωνα ψιλά σύμφωνα, χ, φ, θ- άφωνα δασέα σύμφωνα, γ,β, δ- άφωνα μέσα σύμφωνα, λ,ρ- υγρά σύμφωνα

7) Ν' ... ψιλά τους

χ- κ, φ- π, θ- τ

8) Να .... λανθασμένες

Σωστό, Λάθος, Σωστό, Σωστό

9) Ν' αντιστοιχίσετε ... ορισμούς τους

λ,ρ- υγρά, σ- συριστικό, μ,ν- ένρινα

Δ) Πρόσθετες ασκήσεις εμπέδωσης

Λαμβάνοντας ...α ερωτήματα

1) Υπήρχαν ... Σπαρτιατών;

Για την απάντηση της ερώτησης ανατρέξτε στο 1^ο παράλληλο κείμενο

2) Τι περιελάμβανε ... Σπαρτιατών;

Για την απάντηση της ερώτησης ανατρέξτε στο 2^ο παράλληλο κείμενο

3) Σε ποιόν τομέα έδιναν μεγαλύτερη σημασία οι Σπαρτιάτες για την εκπαίδευση των νεαρών παιδιών;

Για την απάντηση της ερώτησης ανατρέξτε στο 2^ο παράλληλο κείμενο

4) Ποια ήταν η γνώμη .... γράμματα;

Για την απάντηση της ερώτησης ανατρέξτε στο 2^ο παράλληλο κείμενο

5) Να περιγράψετε ... Αρχαία Αθήνα;

Για την απάντηση της ερώτησης να λάβετε υπόψη σας τα τρία στάδια αγωγής του Αθηναϊκού εκπαιδευτικού συστήματος.

6) Να συγκρίνετε το ... Σπάρτης

Για ν' απαντήσετε στην ερώτηση να λάβετε υπόψη σας τα εξής: τα τρία στάδια αγωγής του εκπαιδευτικού συστήματος της Αρχαίας Αθήνας, την διαπαιδαγώγηση των νεαρών Σπαρτιατών όπως προκύπτει από τα παράλληλα κείμενα και να κάνετε την απαραίτητη σύγκριση.

7) Ν' αντιστοιχίσετε ... ελληνικής γλώσσας

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Μισθίοις- εκμίσθωση, πονοῦντα- συμπονετικός, ἀνυποδήτους- υπόδημα, συνεθίζοντες- συνηθισμένος

8) Να βρείτε .... παρακάτω λέξεις

Πόνος: συμπονετικός, πονώ, πονεμένος, καταπόνηση, επίπονος, άπονος

Έμισθος: μίσθωμα, μισθωτός, εκμίσθωση, μισθώνω, μισθός, μισθοφόρος

Μάθηση: μαθητής, μάθημα, μαθαίνω, εκμάθηση, μαθητικός, άμαθος

Άσκηση: ασκούμεμαι, εξάσκηση, ασκημένος, ασκητικός, ασκούμενος, εξασκώ

9) Να γράψετε .... λέξεις

Εκπαίδευση: Η σχολική εκπαίδευση εφοδιάζει τους μαθητές με γνώσεις γενικού περιεχόμενου.

Μαθητής: Ο άνθρωπος δεν σταματά ποτέ να είναι μαθητής κατά τη διάρκεια της ζωής του.

Ομαδικός: Τα ομαδικά αθλήματα διδάσκουν στους μαθητές την αξία της συνεργασίας και της αλληλεγγύης.

Μισθός: Ο μισθός είναι η ανταμοιβή του ανθρώπου για την εργασία του.

10) Ν' αντιστοιχίσετε ... ορισμούς τους

κ,π,τ- ψιλά άφωνα σύμφωνα, μ,ν- ένρινα ημίφωνα σύμφωνα, ζ,ξ,ψ- διπλά σύμφωνα, αυ, ευ, ηυ - κύριες δίφθογγοι

11) Από τις ....καταχρηστικές

κρανίω, πηγῆ, καρδία

12) Να υπογραμμίσετε ... διπλό σύμφωνο

ζεῦγος, ψυγείον, ζῶον, ξέω, Ξύστρα, ἄψητος, παλίμψηστον

13) Να ... είναι λανθασμένες

Σωστό, Λάθος, Λάθος, Σωστό

14) Ν' ...τους ορισμούς τους

κ,γ,χ- ουρανικά σύμφωνα, π,β,φ- χειλικά σύμφωνα, τ,δ,θ- οδοντικά σύμφωνα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Αντί επιλόγου: Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις του λεξιλογίου είναι ενδεικτικές. Κάθε αιτιολογημένη απάντηση, θεωρείται αποδεκτή

Ενότητα 3^η:

Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων

Λύσεις των ασκήσεων

A) Ερμηνευτική προσέγγιση

1) Να ... λανθασμένες

Σωστό, Λάθος, Σωστό, Λάθος

2) Ποιος ήταν ο λόγος ... με πολλά επαγγέλματα;

Για την απάντησή σας, εξετάστε το απόσπασμα «πολλὰ ἐν τῷ βίῳ ἐπιτηδεύουσι, ἵνα τὰ ἀναγκαῖα πορίζωνται»

3) Με ποια επαγγέλματα καταπιάνονταν οι Αθηναίοι;

Για την απάντησή σας, εξετάστε τις λέξεις του κειμένου, οι οποίες δείχνουν κάποιο επάγγελμα, π.χ. «ἐγεώργει».

4) Ο Ξενοφών .... τα καταγράψετε.

Για την απάντησή σας, δείτε τα διάφορα ονόματα που υπάρχουν στο κείμενο

5) Με βάση το παρακάτω απόσπασμα, «Οὐκ ὀλίγοι τῶν πολιτῶν τέχνην τινὰ ἐξεμάνθανον, οἷον τὴν τῶν λιθοξῶν, κεραμέων, τεκτόνων, σκυτοτόμων, καὶ πλεῖστα ἐπιτήδεια τῷ βίῳ ἐξειργάζοντο.», αλλά και την προσωπική σας εμπειρία ν' αναφέρετε τα τεχνικά επαγγέλματα που γνωρίζετε και τον λόγο για τον οποίον εκείνα είναι αναγκαία.

Για ν' απαντήσετε στην ερώτηση σκεφτείτε το εξής: γιατί είναι απαραίτητο να υπάρχει το επάγγελμα του τεχνίτη. Επίσης, ν' αναφέρετε ορισμένα τεχνικά επαγγέλματα που γνωρίζετε και τη χρησιμότητά τους.

6) Στο κείμενο, ... τα επαγγέλματα;

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Για ν' απαντήσετε στην ερώτηση σκεφτείτε αν σήμερα έχετε συναντήσει κάποιον οικοδόμο ή τσαγκάρη.

B) Ετυμολογία- Λεξιλόγιο

1) Από τις παρακάτω ... είναι παράγωγες

κεραμεύς, πολίτευμα, τομή, γεωργία

2) Από τις ... που είναι σύνθετες

μελισσοργία, έξωδιμοποιία, απόπλους, διατομή, οίνοχόος, διαφέρω

3) Να εντοπίσετε ... και να τις καταγράψετε

Ενδεικτικά παραδείγματα: έσπούδαζε, οικόετας, πολιτῶν

4) Να εντοπίσετε ... σύνθετες και να τις καταγράψετε

Ενδεικτικά παραδείγματα: σκυτοτόμων, χλαμυδουργίας

5) Ν' αντιστοιχίσετε...με τις πρωτότυπες τους

φόρος- φέρω, άρσις- αίρω, τμήμα- τέμνω, δήλωσις- δηλω-ῶ, πτώσις- πίπτω

Τι παρατηρείτε ...λέξεις;

Είναι απλές λέξεις, οι οποίες παράγονται από κάποιο άλλο μέρος του λόγου, π.χ. ουσιαστικά που παράγονται από ρήματα.

6) Να ... είναι λανθασμένες

Λάθος, Σωστό, Σωστό, Σωστό

7) Ν' αντιστοιχίσετε .... ορισμούς τους

Χλαμυδουργίας- σύνθετη λέξη, έμπορος- παράγωγη λέξη, άλφιτοποιίας- σύνθετη λέξη, οικόετας- παράγωγη λέξη

8) Ν' αντιστοιχίσετε .... μέρη:

χλαμυδουργίας- χλαμύς+έργω, λιθοξόων- λίθος+ξέω, έξειργάζοντο- έκ+έργάζομαι

Τι παρατηρείτε σχετικά με τα συνθετικά μέρη;

Συνήθως το β' συνθετικό μέρος είναι ρήμα

9) Να γράψετε λέξεις ... με τις παρακάτω λέξεις

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ἐσπούδαζε: σπουδές, σπουδαστής, σπουδαστήριο, σπουδασμένος κλπ

ἐγεώργει: γεωργός, γεωργία, γεωργικός, γεωκτηνοτρόφος κλπ

ἔτρεφε: τροφή, θρεπτικός, διατροφή κλπ

10) Ν' αντιστοιχίσετε ... ελληνικής γλώσσας

θρεπτικός- ἔτρεφε, μαθητής- ἐξεμάνθανον, βιοπορισμός- πορίζονται,
λειτουργικός- ἐλειτούργει, αρχιτέκτονας- τεκτόνων

Γ) Γραμματική

1. Να χαρακτηρίσετε .... είναι λανθασμένες

Λάθος, Σωστό, Λάθος, Σωστό, Σωστό

2. Ν' αντιστοιχίσετε τις συλλαβές με τους ορισμούς τους

ἄνθρωποι- βραχυχρονη ληγουσα, νῆσος- μακροχρονη παραληγουσα, ἄνηρ-
μακροχρονη ληγουσα, καθοδου- μακροχρονη ληγουσα και αλλαγη τονου

3. Να τονιστούν ....λέξεις

ἄνθρωπος, κῆπος, ὁδός, οὔτος, ἐμπόρους, τεχνιτῶν, πολεμίους, δῶρον,
ξεῖνος

4. Στις ακόλουθες ... πνεύμα

ρήτωρ, ὀρέγομαι, ἅγιος, ὄρῳ, εὐρίσκω, ἔχω, ἐλαύνω, ἐσθία, ὠραῖος

5. Ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τους ορισμούς τους

ὄρῳ- δασυνόμενη λέξη, ὀνομάζω- οξυνόμενη λέξη, ἱερὸν- δασυνόμενη λέξη, ἡμέρα-
δασυνόμενη λέξη

6) Ν' αντιστοιχίσετε ... ορισμούς τους

ἐν- πρόθεση, ἀληθῶς- επίρρημα, ὅστις- αντωνυμία, ἐξέπνευσεν- ρήμα

7) Ν' αντιστοιχίσετε ... τους

τοὺς τεχνίτας- κλιτή λέξη, ἐξ- ἀκλιτη λέξη, ὥστε- ἀκλιτη λέξη, οἱ ὁμορφοί
νεανίαι- κλιτή λέξη

8) Να χαρακτηρίσετε ... λανθασμένες

Σωστό, Λάθος, Σωστό, Λάθος, Σωστό

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

9) Ν' αντιστοιχίσετε τα μέρη του λόγου με τους ορισμούς τους

πρόθεση- άκλιτο μέρος του λόγου, επίθετο- πτωτικό κλιτό μέρος του λόγου,
ουσιαστικό- πτωτικό κλιτό μέρος του λόγου, επίρρημα- άκλιτο μέρος του λόγου

10) Να υπογραμμίσετε ... και να τις καταγράψετε

Ενδεικτικά παραδείγματα: ἐπιτηδεύουσι, τοῖς οἰκείοις, οἰκέτας, ὀλίγοι,
ἔξεμάνθανον

11) Ποια είναι ... μερών;

Για την απάντησή σας ανατρέξτε στη θεωρία του σχολικού βιβλίου, καθώς και στο τετράδιο σπουδής για το μάθημα των αρχαίων Α' Γυμνασίου

12) Να χαρακτηρίσετε ... λανθασμένες

Σωστό, Λάθος, Σωστό, Σωστό, Σωστό

Δ) Συντακτικό**1) Στην παρακάτω ... λειτουργία**

γλαύκων- υποκείμενο, βοῦς- αντικείμενο, ἔτρεφε- ρήμα

2) Στην παρακάτω ... λειτουργία

οὐκ ὀλίγοι- υποκείμενο, τέχνην- αντικείμενο, ἔξεμάνθανον- ρήμα

3) Στην παρακάτω .... συντακτική τους λειτουργία.

τινές- υποκείμενο, ἐπεχειρουν- ρήμα, ἐξεγεροθεῖν- αντικείμενο

4) Ν' ... τους ορισμούς τους

γλαύκων- ουσιαστικό, ὀλίγοι- επίθετο, τινές- αντωνυμία

5) Στις ... το υποκείμενο:

Γλαύκων ὁ Χολαργεὺς ἐγεώργει

Οἱ παιδαγωγοὶ παιδιά διδάσκουσιν

Τινές ἐπεχειρουν ἐξεγεροθεῖν ὁ δῆμος

Οἱ διαμένοντες ἐν ἄστρῳ πολλὰ ἐπιτηδεύουσιν

Ἀχιλλεύς ὑπὸ βέλους ἐτρώθη

Δαναοὶ δῶρα φέρουσιν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ε) Πρόσθετες ασκήσεις εμπέδωσης

1) Ποια επαγγέλματα ... την πέτρα, το ξύλο και τον χαλκό;

Για την απάντησή σας, λάβετε υπόψη το παρόν χωρίο: «αί δὲ ταύτην ἐκπονοῦσαι καὶ κατεργαζόμεναι τέχναι τέκτονες, πλάσται, χαλκοτύποι, λιθουργοί, βαφεῖς χρυσοῦ, μαλακτῆρες ἐλέφαντος»

2) Με ποιόν τρόπο ... δουλειά;

Για την απάντησή σας, λάβετε υπόψη το παρόν χωρίο: «πομποὶ δὲ τούτων καὶ κομιστῆρες ἔμποροι καὶ ναῦται καὶ κυβερνήται κατὰ θάλατταν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἀμαξοπηγοὶ καὶ ζευγοτρόφοι»

3) Πώς ονομάζονταν ... μέσω της στεριάς;

Για την απάντησή σας, λάβετε υπόψη το παρόν χωρίο: «οἱ δὲ κατὰ γῆν ἀμαξοπηγοὶ καὶ ζευγοτρόφοι καὶ ἡνίοχοι καὶ καλωστρόφοι καὶ λινουργοὶ καὶ σκυτοτόμοι καὶ ὄδοποιοὶ καὶ μεταλλεῖς»

4) Στο παράλληλο κείμενο ... απάντησή σας)

Για να απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση ανατρέξτε στα αντίστοιχα σημεία του κειμένου της 3^{ης} ενότητας, αλλά και στο παράλληλο κείμενο στο εξής σημείο: «ἐκάστη δὲ τέχνη, καθάπερ στρατηγὸς ἴδιον στράτευμα, τὸν θητικὸν ὄχλον καὶ ἰδιώτην συντεταγμένον εἶχεν, ὄργανον καὶ σῶμα τῆς ὑπηρεσίας γινόμενον».

5) Από τις παρακάτω λέξεις να ... παράγωγες

χάλκινος, πήλινος, κεραμική, ἀμπελών

6) Ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τους ορισμούς τους

λίθινος- παράγωγη λέξη, χρυσοχόος- σύνθετη λέξη, ναυπηγός- σύνθετη λέξη, γεωργός- παράγωγη λέξη

7) Ν' αντιστοιχίσετε ... ελληνική γλώσσα.

ἐκπονοῦσαι- επίπονος, συντεταγμένον- επιτακτικός, κατεργαζόμεναι- επεξεργασία, κομιστῆρες- κόμιστρο, διέσπειρον- σπορά

8) Να βρείτε λέξεις που ... ακόλουθες λέξεις

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

αὔται: ναυτικός, ναυπηγός, ναύσταθμος, ναυάγιο κλπ

όδοποιοί: πάροδος, διόδια, κάθοδος κλπ

τέχνη: τεχνικός, τεχνίτης, τεχνολογία κλπ

9) Να ... λέξεις

πεδῖον, τοῦτο, καθόδους, σοφῶν, τροφῆς, δῶρον, ἀμοιβαί, δοχεῖον, αὔται, μνήμη, τεμάχιον, μουσεῖον

10) Στις παρακάτω ... τους

ὄστις, αἶ, Εἶργω, ἀγορεύω, ὀνομασία, ὑμᾶς, ῥώννυμι, ἱερὸς, ἐφάμιλλος, ἄλμα, αἰρῶ, ὁδός

11) Ν' αντιστοιχίσετε ... τους

ἐκ- ἀκλιτη λέξη, ὅπως- ἀκλιτη λέξη, οὕτως- ἀκλιτη λέξη, ταῖς πόλεσι- κλιτή λέξη, τοὺς εὐδαίμονας- κλιτή λέξη, ἐξέλιπον- κλιτή λέξη

12) Στην παρακάτω ... λειτουργία

αἶ χρεῖαι- υποκείμενο, διένεμον- ρήμα, τὴν εὐπορίαν- αντικείμενο

13) Στις παρακάτω ... το υποκείμενο

Οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο προς πόλεμον

Ἡμεῖς μαθηταὶ ἐσμέν

Οἱ πλείοντες ἐν τῇ θαλάσῃ πορεύονται ἀσφαλῶς

Λακεδαιμόνιοι ἐκόντες ἔπεσον ἐν Θερμοπύλαις

Ενότητα 4^η

Ένα ταξίδι επιστημονικής φαντασίας

Λύσεις των ασκήσεων

A) Ερμηνευτική προσέγγιση**1. Να χαρακτηρίσετε ... λανθασμένες**

Λάθος, Σωστό, Σωστό, Σωστό

2. Πόσες .... έρημο νησί;

Για την απάντησή σας, λάβετε υπόψη το παρόν χωρίο: «Μείναντες δὲ ἡμέρας ἓν τῇ νήσῳ πέντε, τῇ ἕκτῃ ἐξορμῶμεν»

3. Ποιους συνάντησαν ο ... από το νησί;

Για την απάντησή σας, λάβετε υπόψη το παρόν χωρίο: «καθορῶμεν ἄνθρώπους πολλοὺς ἐπὶ τοῦ πελάγους διαθέοντας, ἅπαντα ἡμῖν προσεικότητα καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ μεγέθη, πλήν τῶν ποδῶν μόνων»

4. Να περιγράψετε ..., καὶ καλοῦνται Φελλόποδες»

Στην απάντησή σας να συμπεριλάβετε την περιγραφή των εξωτερικών χαρακτηριστικών των Φελλοπόδων.

5. Με βάση το ... τους συντρόφους του.

Για την απάντησή σας, εξετάστε αν οι Φελλόποδες συμπεριφέρθηκαν φιλικά ή εχθρικά στον αφηγητή και στους συντρόφους του.

6. Να συγκρίνετε ... και στους συντρόφους του

Αφού θυμηθείτε από τη μυθολογία τη συμπεριφορά του Κύκλωπα απέναντι στον Οδυσσέα και τους συντρόφους του, να κάνετε την απαραίτητη σύγκριση με τη συμπεριφορά των Φελλοπόδων απέναντι στον αφηγητή και τους συντρόφους του.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

7. Η «Άληθής Ιστορία» ... ιστορία περιπέτειας.

Για ν' απαντήσετε στην ερώτηση, λάβετε υπόψη τα εξής: αν η ιστορία είναι πραγματική ή όχι και αν στη διαδρομή ο αφηγητής κι οι σύντροφοι αντιμετώπισαν περιπέτειες.

B) Ετυμολογία- Λεξιλόγιο**1. Ν' αντιστοιχίσετε τις ...ελληνική γλώσσα:**

μείναντες- απομεινάρια, όρῶντες- κάτοψη, προσέρχονται- προσέλευση, ἐπείγεσθαι - επείγον

2. Να κυκλώσετε ... οικογένεια λέξεων:

πλεονασμός, διαθέσιμος, οικειότητα, απορία

3. Ν' αντιστοιχίσετε ... τον ορισμό τους

πλοιάριον- υποκοριστικό, επύλλιον –υποκοριστικό, ελαιών- περιεκτικό, δασαρχεῖον- τοπικό, ξενών- περιεκτικό, τελωνεῖον - τοπικό

4. Να χαρακτηρίσετε τις ... Λανθασμένες

Λάθος, Σωστό, Σωστό,

4. Να συμπληρώσετε ... μικροφωνικός)

Ο δικαστής έμεινε **άφωνος** από το θράσος του κατηγορούμενου

Με την **φωνασκία** δεν κερδίζεις απολύτως τίποτα. Μόνο αντιπαθής γίνεσαι!

Η **πολυφωνία** αποτελεί θεμέλιο λίθο ενός δημοκρατικού πολιτεύματος

Για την αυριανή συνέντευξη του πολιτευτή παρέχεται από το κανάλι όλος ο απαραίτητος **μικροφωνικός** εξοπλισμός

5. Ν' ... συνώνυμές τους

διαφωνία- διάσταση, συμφωνία- ταύτιση, παραφωνία- δυσαρμονία, πολυφωνία- πλουραλισμός

6. Ν' αντιστοιχίσετε ... γράψετε δικές σας προτάσεις

ασυμφωνία χαρακτήρων, μικροφωνικός εξοπλισμός, παράφωνο συγκρότημα, φωνητική χορδή

α) Η ασυμφωνία χαρακτήρων ήταν η αιτία του διαζυγίου τους.

β)Υπάρχει όλος ο κατάλληλος μικροφωνικός εξοπλισμός για την αυριανή συναυλία.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

γ) Το παράφωνο συγκρότημα αποδοκιμάστηκε έντονα από τους θεατές.

δ) Η φωνητική χορδή αποτελεί σημαντικό όργανο για την ανθρώπινη ομιλία.

7. Να γράψετε λέξεις που ... παρακάτω λέξεις

καλοῦνται: κλήση, επικαλούμαι, κλητική, κάλεσμα κλπ

φωνῆ: συμφωνία, πολυφωνία, άφωνος κλπ

8. Ν' αντιστοιχίσετε τα ουσιαστικά με τα παράγωγα υποκοριστικά τους.

άλσος- άλσύλλιον, παις- παιδίσκος, δένδρο- δενδρύλλιον, βιβλίο- βιβλιάριον, είδος- είδύλλιον

9. Ν' αντιστοιχίσετε ... τοπικά τους.

εκπαίδευσις- έκπαιδευτήριον, γυμναστής- γυμναστήριον, γραφεύς- γραφεῖον, πρυτανεύς- πρυτανεῖον

10. Ν' αντιστοιχίσετε ... περιεκτικά τους.

άνηρ- άνδρών, περισσότερά- περισσότερών, παρθένος- παρθενών, ξένος- ξενών

Γ) Γραμματική

1. Στα παρακάτω ... το άρθρο

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ή νήσος	αί νήσοι
Γεν.	τῆς νήσου	τῶν νήσων
Δοτ.	τῆ νήσῳ	ταῖς νήσοις
Αιτ.	τήν νήσον	τάς νήσους
Κλητ.	ᾧ νήσε	ᾧ νήσοι

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ὁ ἄνθρωπος	οἱ ἄνθρωποι
Γεν.	τοῦ ἀνθρώπου	τῶν ἀνθρώπων

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Δοτ.	τῷ ἀνθρώπῳ	τοῖς ἀνθρώποις
Αιτ.	τὸν ἀνθρώπον	τούς ἀνθρώπους
Κλητ.	ὦ ἀνθρώπε	ὦ ἀνθρώποι

2. Ν' αντιστοιχίσετε ... ορισμό του

τοῖς- δοτική πληθυντικού του άρθρου στο αρσενικό γένος,

τάς- αιτιατική πληθυντικού του άρθρου στο θηλυκό γένος,

τοῦ- γενική ενικού του άρθρου στο αρσενικό και ουδέτερο γένος, ή- ονομαστική ενικού του άρθρου στο θηλυκό γένος,

ὦ- κλητική πτώση του άρθρου όλων των γενών στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό

3. Ν' αντιστοιχίσετε ... του

τά- ουδέτερο γένος,

τῷ- αρσενικό γένος, ουδέτερο γένος,

αί- θηλυκό γένος, τους-αρσενικό γένος,

ταῖς- θηλυκό γένος

4. Ν' αντιστοιχίσετε ... αριθμό

τῷ- τοῖς, αί- ή, οί- ό, τους- τὸν

5. Να γίνει ... του άρθρου «τῆ»

τῆ: άρθρο, θηλυκό γένος, δοτική πτώση, ενικός αριθμός

6. Να γίνει πλήρης ... να κλιθεί

οί: άρθρο, αρσενικό γένος, ονομαστική πτώση, πληθυντικός αριθμός

	Ενικός	Πληθυντικός
Ον.	ό	οί
Γεν.	τοῦ	τῶν
Δοτ.	τῷ	τοῖς

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Αιτ.	τόν	τούς
Κλητ.	ῶ	ῶ

7. Να εντοπίσετε ... να τα καταγράψετε

Ενδεικτική απάντηση: σταδίου, τῆς ὁδοῦ

8. Να γίνει ... «τῆ νήσῳ»

τῆ νήσῳ: ουσιαστικό, θηλυκού γένους, ενικός αριθμός, δοτική πτώση, Β' κλίση

9. Να γίνει πλήρης ... κλιθεῖ

τοῖς σταδίοις: ουσιαστικό, αρσενικού γένους, πληθυντικός αριθμός, δοτική πτώση, Β' κλίση

Ενικός		Πληθυντικός
Ον.	τὸ στάδιον	τὰ στάδια
Γεν.	τοῦ σταδίου	τῶν σταδίων
Δοτ.	τῷ σταδίῳ	τοῖς σταδίοις
Αιτ.	τὸ στάδιον	τὰ στάδια
Κλητ.	ῶ στάδιον	ῶ στάδια

10. Να κλίνετε τα .... τὸ βάθρον

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ὁ τύμβος	οἱ τύμβοι
Γεν.	τοῦ τύμβου	τῶν τύμβων
Δοτ.	τῷ τύμβῳ	τοῖς τύμβοις
Αιτ.	τόν τύμβον	τούς τύμβους
Κλητ.	ῶ τύμβε	ῶ τύμβοι
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ον.	ή ἄμπελος	αἱ ἄμπελοι
Γεν.	τῆς ἀμπέλου	τῶν ἀμπέλων
Δοτ.	τῇ ἀμπέλῳ	ταῖς ἀμπέλοις
Αιτ.	τὴν ἄμπελον	τάς ἀμπέλους
Κλητ.	ὦ ἄμπελε	ὦ ἄμπελοι
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ον.	τὸ βᾶθρον	τὰ βᾶθρα
Γεν.	τοῦ βᾶθρου	τῶν βᾶθρων
Δοτ.	τῷ βᾶθρῳ	τοῖς βᾶθροις
Αιτ.	τὸ βᾶθρον	τὰ βᾶθρα
Κλητ.	ὦ βᾶθρον	ὦ βᾶθρα

11. Από τα παρακάτω ... ζητούνται κάθε φορά

- α) ἡ νῆσος: τῆ νήσῳ, τὰς νήσους
- β) τὸ πλοῖον: τὰ πλοῖα, ὦ πλοῖον
- γ) ὁ μόλυβδος: τοῦ μόλυβδου, τῶν μόλυβδων
- δ) ἡ ψῆφος: αἱ ψῆφοι, τὴν ψῆφον

12. Να μεταφέρετε ... αντίθετο αριθμό

- α) τοῖς ἀνθρώποις: τῷ ἀνθρώπῳ
- β) τὴν ἄμμον: τὰς ἄμμους
- γ) τὰ ἐπύλλια: τὸ ἐπύλλιον
- δ) τοῖς σταδίοις: τῷ σταδίῳ
- ε) τῷ τρόπῳ: τοῖς τρόποις
- στ) τὰς τάφρους: τὴν τάφρον

13. Να ... αριθμό

τῆς ὁδοῦ: τῶν ὁδῶν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

τῆ νήσῳ : ταῖς νήσοις

τοῦ θρήνου: τῶν θρήνων

τῆς νόσου: τῶν νόσων

τὸν οἶνον: τοὺς οἶνους

14. Να χαρακτηρίσετε ... λανθασμένες

Σωστό, Λάθος, Σωστό, Σωστό

15. Ν' αντιστοιχίσετε ... τους

1- γ, 2-α, 3-δ, 4-β

Δ) Συντακτικό

1) Στην παρακάτω ... λειτουργία

ἐν τῆ νήσῳ- Εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός, φωνῆ- Επιρρηματικός προσδιορισμός, ἑλληνικῆ- ονοματικός προσδιορισμός, ἡμῖν- Αντικείμενο

2) Να χαρακτηρίσετε .... λανθασμένες

Σωστό, Λάθος, Σωστό, Λάθος

3) Ν' αντιστοιχίσετε .... ορισμούς τους.

Ονοματικός προσδιορισμός- Η λέξη που δίνει μια ιδιότητα σ' ένα όνομα (στο ουσιαστικό),

Επιρρηματικός προσδιορισμός- Η λέξη που προσδιορίζει το ρήμα και δηλώνει χρόνο, αιτία, σκοπό, κίνηση κλπ,

Εμπρόθετος προσδιορισμός- Ο επιρρηματικός προσδιορισμός που αποτελείται από πρόθεση

4) Στην παρακάτω ... λειτουργία

Οἱ δὲ- Υποκείμενο, ἀσπάζονται- Ρήμα, ἡμᾶς- Αντικείμενο

5) Στην παρακάτω περίοδο ... λέξεις με τη συντακτική τους λειτουργία

Λέγουσί- Ρήμα, ἐπείγασθαι- Αντικείμενο, αὐτῶν- Ονοματικός προσδιορισμός, εἰς τὴν πατρίδα- Εμπρόθετος προσδιορισμός

6) Στην παρακάτω περίοδο .... λειτουργία

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ἡμεῖς- Υποκείμενο, τῇ ὁγδόῃ- Επιρρηματικός προσδιορισμός, καθορῶμεν- Ρήμα, ἀνθρώπους- Αντικείμενο, πολλοὺς- Επιθετικός προσδιορισμός

7. Στην παρακάτω ... τους λειτουργία

Πλέομεν- Ρήμα, Σταδίους- επιρρηματικός προσδιορισμός στο ρήμα « πλέομεν», νήσω- επιρρηματικός προσδιορισμός στο ρήμα «προσφερώμεθα», μικρᾶ- ονοματικός προσδιορισμός, Προσφερόμεθα- Ρήμα

8. Στην παρακάτω πρόταση ... τους λειτουργία

Φελλόποδες- εννοούμενο υποκείμενο, συνοδοιποροῦσι- Ρήμα, ἡμῖν- Αντικείμενο

9. Στην παρακάτω ... με τη συντακτική τους λειτουργία

τῆς ὁδοῦ- Αντικείμενο, Βαδίζουσιν- Ρήμα, Φελλόποδες- εννοούμενο υποκείμενο

10. Στην παρακάτω ...αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τη συντακτική τους λειτουργία

καθορῶμεν- Ρήμα, ἀνθρώπους- Αντικείμενο, ἐπὶ τοῦ πελάγους- εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός, ἡμεῖς- εννοούμενο υποκείμενο, πολλοὺς- ονοματικός προσδιορισμός

E) Πρόσθετες ασκήσεις εμπέδωσης

1. Να .... λανθασμένες

Σωστό, Λάθος, Σωστό, Σωστό, Λάθος

2. Με βάση το κείμενο ... ακολουθούν

2α) Πώς ήταν το νησί των Βουκεφάλων στο οποίο ναυάγησαν ο αφηγητής κι οι σύντροφοί του;

Για ν' απαντήσετε στην ερώτηση, λάβετε υπόψη το χωρίο: «Ἐντεῦθεν ἡμᾶς ὑπεδέχετο πέλαγος προσηνές καὶ νῆσος οὐ μεγάλη, εὐπρόσιτος, συνοικουμένη»

2β) Πώς περιγράφονται ... χαρακτηριστικά τους;

Για ν' απαντήσετε στην ερώτηση, λάβετε υπόψη το χωρίο: «ἄνθρωποι ἄγριοι, Βουκέφαλοι, κέρατα ἔχοντες, οἶον παρ' ἡμῖν τὸν Μινώταυρον ἀναπλάττουσιν»

2γ) Πώς υποδέχθηκαν ... συντρόφους του;

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Για ν' απαντήσετε στην ερώτηση, λάβετε υπόψη το χωρίο: «Οί δὲ ἰδόντες ἡμᾶς ἐδίωκον, καὶ τρεῖς μὲν τῶν ἑταίρων λαμβάνουσιν, οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὴν θάλατταν καταφεύγομεν.»

2δ) Να συγκρίνετε ... υποδέχθηκαν τους ναυαγούς

Για ν' απαντήσετε στην ερώτηση ανατρέξτε στα χωρία του κειμένου της 4^{ης} ενότητας, τα οποία μιλούν για τη συμπεριφορά των Φελλόποδων και στ' αντίστοιχα χωρία του παράλληλου κειμένου, τα οποία μιλούν για τη συμπεριφορά των Βουκεφάλων.

2ε) Τόσο στο ... η επιλογή από τον συγγραφέα;

Για ν' απαντήσετε στην ερώτηση σκεφτείτε το εξής: πώς αισθάνεται ο αναγνώστης, όταν στο κείμενο υπάρχει χρόνος Ενεστώτας και α' πληθυντικό πρόσωπο.

3. Να αντιστοιχίσετε ... γλώσσα

ἐξορμῶμεν- Ορμητικός, Λέγουσί- Επίλογος, ἀποτρεπόμενοι- Εκτροπή, εὐπλοῖαν- Πλοίαρχος, ὑπερέχοντας- Προσεκτικός

4. Να συμπληρώσετε ....., συμφωνητικό)

Η **φωνολογία** αποτελεί έναν ξεχωριστό επιστημονικό κλάδο της γλωσσολογίας.

Θα υπογράψουμε ένα ιδιωτικό **συμφωνητικό** προς επικύρωση της συνεργασίας μας.

Η **πολυφωνία** των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι θεμέλιος λίθος για την εύρυθμη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Ανάμεσα τους υπήρχε **ασυμφωνία** χαρακτήρων, γι' αυτό αποφάσισαν να χωρίσουν.

5. Ν' αντιστοιχίσετε ... με τους ορισμούς τους

Αμπελώνας- Περιεκτικό, Στρατώνας- Περιεκτικό, ὕδραγωγεῖον- Τοπικό, Πλοιάριον- Υποκοριστικό, Λοφίσκος- Υποκοριστικό

6. Να συμπληρώσετε ... σπουδαστήριο, ειδύλλιο)

Στα δεξιά μας, βρίσκεται ο **κοιτώνας** των αγοριών του οικοτροφείου μας

Παρακαλούνται οι ασθενείς να προσκομίσουν το **βιβλιάριο** υγείας τους.

Για την πληρωμή σας, απευθυνθείτε στο **λογιστήριο**

Στην αρχαία ελληνική γραμματεία, **ειδύλλιο** ονομάζεται ένα ολιγόστιχο ποιητικό κείμενο.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ο ελαιώνας φέτος μας έδωσε εξαιρετικό λάδι.

Όποιο εργαλείο χρειάζεσαι, θα το βρεις στο **εργαστήριο**

Στα πανεπιστημιακά ιδρύματα υπάρχει **σπουδαστήριο** για να μπορούν οι φοιτητές να μελετούν με την ησυχία τους.

7. Ν' αναγνωρίσετε ....γράψετε

Ενδεικτική απάντηση: τοῖς, τὸν

8. Να κλιθεί το άρθρο στο ουδέτερο γένος

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ον.	τὸ	τὰ
Γεν.	τοῦ	τῶν
Δοτ.	τῷ	τοῖς
Αιτ.	τὸ	τὰ
Κλητ.	ὦ	ὦ

9. Από τα .... είναι δευτερόκλιτα

τὸ δένδρον, τὸ ἄντρον, τὸ γραφεῖον, τὸ μουσεῖον, τὸ φύλλον, τὸ ἀρχεῖον,
τὸ βάθρον, τὸ μυστήριον, τὸ βιβλιάριον, τὸ τόξον

10. Να ... αριθμό

ταῖς ἀμπέλοις: τῇ ἀμπέλῳ

τὸν κίνδυνον: τοὺς κινδύνους

τῶν χωρίων: τοῦ χωρίου

τὰ βιβλία: τὸ βιβλίον

τῆς ὁδοῦ: τῶν ὁδῶν

τῷ ναυκλήρῳ: τοῖς ναυκλήροις

τὸν βίον: τοὺς βίους

τὰς τάφρους: τὴν τάφρον

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

οί τύμβοι: ό τύμβος

11. Να γίνει ...να κλιθεί

τοῖς ἀνθρώποις: ουσιαστικό, αρσενικού γένους, πληθυντικός αριθμός, δοτική πτώση, Β' κλίση

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ό ἀνθρωπος	οί ἀνθρωποι
Γεν.	του ἀνθρώπου	τῶν ἀνθρώπων
Δοτ.	τῷ ἀνθρώπῳ	τοῖς ἀνθρώποις
Αιτ.	τόν ἀνθρωπον	τούς ἀνθρώπους
Κλητ.	ῶ ἀνθρωπε	ῶ ἀνθρωποι

12. Να κλίνετε τα παρακάτω ..., τὸ ἄστρον

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ό ὀφθαλμός	οί ὀφθαλμοί
Γεν.	του ὀφθαλμοῦ	τῶν ὀφθαλμῶν
Δοτ.	τῷ ὀφθαλμῷ	τοῖς ὀφθαλμοῖς
Αιτ.	τόν ὀφθαλμόν	τούς ὀφθαλμούς
Κλητ.	ῶ ὀφθαλμέ	ῶ ὀφθαλμοί
Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ή νόσος	αί νόσοι
Γεν.	τῆς νόσου	τῶν νόσων
Δοτ.	τῇ νόσῳ	ταῖς νόσοις
Αιτ.	τήν νόσον	τάς νόσους
Κλητ.	ῶ νόσε	ῶ νόσοι

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ον.	τὸ ἄστρον	τὰ ἄστρα
Γεν.	τοῦ ἄστρου	τῶν ἄστρον
Δοτ.	τῷ ἄστρω	τοῖς ἄστροις
Αιτ.	τὸ ἄστρον	τὰ ἄστρα
Κλητ.	ὦ ἄστρον	ὦ ἄστρα

13. Στην παρακάτω ... τους λειτουργία

ἐνέμοντο- Ρήμα, αὐτήν- Αντικείμενο, ἄνθρωποι- Υποκείμενο, ἄγριοι- Ονοματικός προσδιορισμός

14. Στην παρακάτω περίοδο ... τις λέξεις με τη συντακτική τους λειτουργία

οἱ λοιποὶ- Υποκείμενο, πρὸς τὴν θάλατταν- εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός, Καταφεύγομεν- Ρήμα

Ενότητα 5^η

Ο πλούτος της αττικής γης

Λύσεις των ασκήσεων

A) Ερμηνευτική προσέγγιση

1) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με την ένδειξη Σ αν είναι Σωστές ή με την ένδειξη Λ αν είναι λανθασμένες

1-Λ, 2-Σ,3-Σ, 4-Λ

2) Ν' αναφέρετε ...στο παρακάτω απόσπασμα «ὄτι ἡ χώρα πέφυκεν οἶα πλείστας προσόδους παρέχεσθαι. Αἱ μὲν γὰρ ὤραι ἐνθάδε πρῶταταί εἰσιν· ἅ δὲ πολλαχοῦ οὐδὲ βλαστάνει ἐνθάδε καρποφορεῖ»

Για να απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, κοιτάζτε προσεκτικά τη μετάφραση του παρόντος χωρίου, η οποία βρίσκεται στο τετράδιο σπουδής στην 5^η ενότητα.

3) Ποια άλλα ...«ὄρυττομένη δὲ πολλαπλασίους τρέφει ἢ εἰ σῖτον ἔφερε. Καὶ μὴν ὑπάργυρός ἐστι»

Για να απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, κοιτάζτε προσεκτικά τη μετάφραση του παρόντος χωρίου, η οποία βρίσκεται στο τετράδιο σπουδής στην 5^η ενότητα.

4) Με βάση .....**κείμενο** «εἰς ταῦτα τὴν εὐπορίαν τρέπειν αὐτῆς, ἀφ' ὧν δόξα μὲν γενομένων αἰδίοις, εὐπορία δὲ γινομένων ἐτοίμη παρέσται-εἶναι ἀπαραίτητο να οδηγηθεῖ ἡ πόλις σ' αὐτὰ τα ἔργα τα οποία θα της δώσουν πλοῦτο. Από αυτά τα ἔργα θα αποκτήσει αἰώνια φήμη και θα εἶναι ἐτοιμη για ὅλα ὅσα θα γίνουν» **να εξηγήσετε γιατί κατάφεραν οι Αθηναίοι να χτίσουν τόσο λαμπρά οικοδομήματα;**

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, κοιτάζτε προσεκτικά το απόσπασμα «Πέφυκε μὲν γὰρ λίθος ἐν αὐτῇ ἄφθονος, ἐξ οὗ κάλλιστοι μὲν ναοί, κάλλιστοι δὲ βωμοὶ γίνονται, εὐπρεπέστατα δὲ θεοῖς ἄγάλματα».

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

5) Πραγματεία ονομάζεται το είδος του κειμένου...το παρόν κείμενο αποτελεί μια πραγματεία

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, ανατρέξτε στο κείμενο να βρείτε στοιχεία που δείχνουν ότι ο Ξενοφών τεκμηριώνει τις απόψεις του με επιχειρήματα.

B) Ετυμολογία- Λεξιλόγιο

1) Ν' αντιστοιχίσετε τα παράγωγα ουσιαστικά με τους ορισμούς τους.

ίπευς- παρώνυμο, κρονίδης- πατρωνυμικό, τεχνίτης- παρώνυμο, πηλείδης- πατρωνυμικό, σικελιώτης- εθνικό

2) Ν' αντιστοιχίσετε...νέας ελληνικής γλώσσας

όρυττομένη- Ορυχείο, Σπειρομένη- Σπορά, άνεφαινετό- Φανερά, Γιγνώσκουσι- Διάγνωση, Τρέφει- Ευτραφής

3) Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων με τις λέξεις της παρένθεσης (ισόγειο, γεωγραφία, απόγειο, προσγείωση)

1-ισόγειο, 2-γεωγραφία, 3-προσγείωση, 4-απόγειο

4) Ν' αντιστοιχίσετε ...προτάσεις με τις φράσεις

ισόγειο διαμέρισμα, επίγειος παράδεισος, υδρόγειος σφαίρα, μεσόγειος θάλασσα

α) Για πολλά χρόνια έμεινα σ' ένα ισόγειο διαμέρισμα στα Πατήσια.

β) Τα ελληνικά νησιά είναι ένας επίγειος παράδεισος για τους τουρίστες.

γ) Η υδρόγειος σφαίρα είναι βοηθητική για το μάθημα της γεωγραφίας.

δ) Η Κύπρος και η Μάλτα βρέχονται από τη Μεσόγειο θάλασσα.

5) Ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τους ορισμούς τους

1-δ, 2-γ, 3-α, 4-β

6) Να γράψετε τα συνθετικά μέρη των παρακάτω σύνθετων λέξεων

γεωγραφία: γη+ γράφω, γεωμετρία: γη+ μετρώ, επίγειος: επί+ γη, απογειώνω: από+ γη

7) Να γράψετε τις παράγωγες λέξεις που σχηματίζονται από τα παρακάτω ουσιαστικά

Αθήνα: Αθηναῖος, Ἄτρεας: Ἀτρείδης, Πόλις: πολίτης, χαλκός: χαλκεύς

8) Να γράψετε τα εθνικά παράγωγα ουσιαστικά των παρακάτω λέξεων

χαλκίδα- χαλκιδεύς, ρόδος-ρόδιος/ροδίτης, σπάρτη- σπαρτιάτης, κόρινθος-κορίνθιος, ελευσίνα-ελευσίνιος

9) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με την ένδειξη Σ αν είναι Σωστές ή με την ένδειξη Λ αν είναι λανθασμένες

1-Σ, 2-Λ, 3-Σ, 4-Σ

Γ) Γραμματική

1) Να γίνει πλήρης αναγνώριση των παρακάτω αντωνυμιών: «ὕμᾱς», «σοι»

ὕμᾱς- αντωνυμία, προσωπική αντωνυμία, β' πρόσωπο, πληθυντικός αριθμός, αιτιατική πτώση, δυνατός τύπος

σοι- αντωνυμία, προσωπική αντωνυμία, β' πρόσωπο, ενικός αριθμός, δοτική πτώση, αδύνατος τύπος

2) Να μεταφέρετε τις αντωνυμίες στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

ὕμᾱς- σέ/σε, με-ήμᾱς, ἡμῶν-ἐμοῦ/μου, σοί-ὕμῖν

3) Από τις παρακάτω αντωνυμίες ν' αναγνωρίσετε την πτώση στην οποία βρίσκονται

ὕμεις-ονομαστική πληθυντικού, ἐμέ-αιτιατική ενικού, σου-γενική ενικού, ἡμῖν-δοτική πληθυντικού, ἡμᾱς-αιτιατική πληθυντικού, ἐμοί- δοτική ενικού

4) Να γραφούν οι αδύνατοι τύποι των προσωπικών αντωνυμιών, όπου είναι απαραίτητο

ἡμεῖς- δεν έχει, ἐμοῦ-μου, σοί-σοι, ὑμῖν-δεν έχει

5) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με την ένδειξη Σ αν είναι Σωστές ή με την ένδειξη Λ αν είναι Λανθασμένες

1-Σ, 2-Σ, 3-Σ, 4-Σ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6) Ν' αντιστοιχίσετε τα ρήματα με τους ορισμούς τους

ἔστί- γ' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα ρήματος «εἰμί», ἔσμέν- α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα του ρήματος «εἰμί», εἶ- β' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα του ρήματος «εἰμί», ἔστέ- β' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα του ρήματος «εἰμί»

7) Ν' αναγνωρίσετε τους τύπους του ρήματος «εἰμί»

εἰσίν-γ' πληθυντικό πρόσωπο, ἔσμέν- α' πληθυντικό πρόσωπο, εἰμί- α' ενικό πρόσωπο, ἔστί- γ' ενικό πρόσωπο

8) Να συμπληρώσετε...ρήματος εἰμί

Λυσίας ἔστί δεινός ῥήτωρ.

Ἡμεῖς ἐκ τῶν Σάρδεων ἔσμέν

Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης ἀδελφοί τῆς Ἑλένης εἰσίν

Ἴφιγένεια Ἀγαμέμνονος θυγάτηρ ἔστί

Ἕμεῖς, ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἔστέ γενναῖοι πολεμισταί

Ἐγὼ εἰμί τοῦ Ξενοφῶντος

9) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με την ένδειξη Σ αν είναι Σωστές ή με την ένδειξη Λ αν είναι λανθασμένες

1-Σ, 2-Σ, 3-Λ, 4-Σ

10) Να γίνει πλήρης αναγνώριση του ρήματος «λήγει»

Λήγει: ρήμα, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας, γ' πρόσωπο, ενικός αριθμός, ενεργητική φωνή

11) Ν' αναγνωριστούν τα συστατικά μέρη των παρακάτω ρημάτων

τρέφω: τρεφ(θέμα)-φ(χαρακτήρας)-ω(κατάληξη), ἔχω: ἔχ(θέμα)-χ(χαρακτήρας)-ω(κατάληξη), λήγω: λήγ(θέμα)-γ(χαρακτήρας)-ω(κατάληξη), ἵππεύω: ἵππευ(θέμα)-υ(χαρακτήρας)-ω(κατάληξη), τυραννεύω: τυραννευ(θέμα)-υ(χαρακτήρας)-ω(κατάληξη)

12) Ν' αντιστοιχίσετε τα ρήματα με τους ορισμούς τους

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

τάξει- γ' ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα, κηρύττω- α' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα, θεραπεύετε- β' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα, θύομεν- α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα, δακρύσουσι(ν)- γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα

13) Ν' αναγνωρίσετε τα παρακάτω ρήματα ως προς τον χαρακτήρα τους (φωνηεντόληκτα ή συμφωνόληκτα)

Δύω: φωνηεντόληκτο, ταράττω: συμφωνόληκτο, ἐλπίζω: συμφωνόληκτο, θύω: φωνηεντόληκτο, χρίω: φωνηεντόληκτο, τρέπω: συμφωνόληκτο

14) Ν' αντιστοιχίσετε τα ρήματα με τους ορισμούς τους

1-γ, 2-α, 3-β, 4-3, 5-γ

15) Να κλιθεί η Οριστική Ενεστώτα και η Οριστική Μέλλοντα των ρημάτων: «βασιλεύω», «ἄρχω»

Οριστική Ενεστώτα		Οριστική Μέλλοντα	
βασιλεύω	ἄρχω	Βασιλεύσω	ἄρξω
βασιλεύεις	ἄρχεις	Βασιλεύσεις	ἄρξεις
βασιλεύει	ἄρχει	Βασιλεύσει	ἄρξει
βασιλεύομεν	ἄρχομεν	Βασιλεύσομεν	ἄρξομεν
βασιλεύετε	ἄρχετε	Βασιλεύσετε	ἄρξετε
βασιλεύουσι(ν)	ἄρχουσι(ν)	βασιλεύσουσι(ν)	ἄρξουσι(ν)

16) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με την ένδειξη Σ αν είναι Σωστές ή με την ένδειξη Λ αν είναι Λανθασμένες

1-Σ, 2-Λ, 3-Λ, 4-Σ, 5-Σ, 6-Σ

Δ) Συντακτικό

1) Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσετε το κατηγορούμενο

Ἡ γῆ ὑπάργυρος ἐστί

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Θεμιστοκλῆς ἠρέθη στρατηγός

Ἡ χῶρα παμφορωτάτη ἐστὶ

Ἡ γυνὴ πέφυκε σοφῆ

2) Στην παρακάτω περίοδο «οὕτω καὶ ἡ περὶ τὴν χῶραν θάλαττα παμφορωτάτη ἐστίν»...τη συντακτικὴ τους λειτουργία.

ἡ θάλαττα- Υποκείμενο, Παμφορωτάτη- Κατηγορούμενο, ἐστίν- Ρῆμα

3) Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσετε το υποκείμενο

Ἡ γῆ ἄγονος ἐστὶ

Δημοσθένης ῥήτωρ δεινὸς ἐγεννήθη

Λεωνίδας ἡγεμῶν Λακεδαιμονίων ἠρέθη

Ξενοφῶν συγγραφεὺς ἦν.

4) Στην παρακάτω περίοδο λόγου «Πέφυκε μὲν γὰρ λίθος ἐν αὐτῇ ἄφθονος, ἐξ οὗ κάλλιστοι μὲν ναοί, κάλλιστοι δὲ βωμοὶ γίνονται, εὐπρεπέστατα δὲ θεοῖς ἀγάλματα» ν'αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τη συντακτικὴ τους λειτουργία

α)

Πέφυκε- Ρῆμα, Λίθος- Υποκείμενο, ἐν αὐτῇ- επιρρηματικός προσδιορισμός, ἄφθονος- Κατηγορούμενο

β)

Κάλλιστοι- ονοματικός προσδιορισμός, βωμοὶ- Υποκείμενο, γίνονται- Ρῆμα

E) Πρόσθετες ασκήσεις εμπέδωσης

1) Για ποιους λόγους θεωρεῖ ο Ξενοφών....σε πολεμικὴ σύγκρουση με ἄλλες πόλεις;

Για να απαντήσετε σ' αὐτὴν τὴν ἐρώτηση, ἐξετάστε τα χωρία του κειμένου τῆς 5^{ης} ἐνότητας, στα οποία αναφέρονται ἐκτενῶς τα πλεονεκτήματα τῆς Ἀττικῆς γῆς.

2) Λαμβάνοντας ὑπόψη σας τὸ κείμενο τῆς 5^{ης} ἐνότητας και μελετώντας ταυτόχρονα τὸ παράλληλο κείμενο, να απαντήσετε στ' ἀκόλουθα ἐρωτήματα.

Απλά και Κατανοητά ἡ Γνώση!

2α) Ποια είναι τα μειονεκτήματα μιας πόλης, η οποία βρίσκεται διαρκώς σε εμπόλεμη κατάσταση;

Για ν' απαντήσετε αυτήν την ερώτηση, λάβετε υπόψη σας το απόσπασμα:
«ἀπαλλαγέντες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς εἰς ἦν νῦν πρὸς ἀλλήλους καθέσταμεν»

2β) Για ποιο λόγο μια πόλη, η οποία βρίσκεται συνέχεια σε πόλεμο είναι οικονομικά ζημιωμένη;

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, λάβετε υπόψη σας το απόσπασμα:
«ἀναπεπαυμένοι μὲν τῶν εἰσφορῶν καὶ τῶν τριηραρχιῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὸν πόλεμον λειτουργιῶν, ἀδεῶς δὲ γεωργοῦντες καὶ τὴν θάλατταν πλέοντες καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες αἱ νῦν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλελοίπασιν»

2γ) Για ποιο λόγο μια πόλη, η οποία ακολουθεί φιλειρηνική πολιτική είναι περισσότερο ευνοημένη στον οικονομικό τομέα;

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, κάντε έναν ωραίο συνδυασμό των απαντήσεων που δόθηκαν στις παραπάνω ερωτήσεις.

3) Με βάση τα όσα διδαχθήκατε στην παρούσα ενότητα... για μια πολιτεία τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. (Για τις απαντήσεις σας, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αποσπάσματα από τα κείμενα)

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, διαβάστε προσεκτικά τόσο το κείμενο της 5^{ης} ενότητας, όσο και το παράλληλο κείμενο και σκεφτείτε τα οικονομικά οφέλη μιας κοινωνίας που βρίσκεται σε ειρήνη, καθώς και τον αντίκτυπο της ειρήνης στην καθημερινή ζωή των κατοίκων της.

4) Ν' αντιστοιχίσετε τα παράγωγα ουσιαστικά με τους ορισμούς τους

γραφεύς- παρώνυμο, σταγειρίτης- εθνικό, Ἀσκληπιάδης- πατρωνυμικό, κρονίδης- πατρωνυμικό, Ἀλικαρνασσεύς- εθνικό, κεραμεύς- παρώνυμο

5) Να γράψετε τα παρώνυμα ουσιαστικά που παράγονται από τα παρακάτω ουσιαστικά

δήμος- δημότης, τόξον- τοξότης, ὄπλο- ὄπλίτης, Στρατιά-στρατιώτης, ἵππος- ἵππεύς

6) Να γράψετε τα εθνικά ουσιαστικά που παράγονται από τα παρακάτω ουσιαστικά

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

πάρος-πάριος, κέρκυρα-κερκυραῖος, μαντίνεια-μαντίνειος, σαλαμίνα-σαλαμίνιος, σικελία-σικελιώτης

7) Να γράψετε τα πατρωνυμικά ουσιαστικά που παράγονται από τα παρακάτω ουσιαστικά

πηλεύς-πηλείδης, τυνδάρευς-τυνδαρεύς, λαέρτης-λαερτιάδης, κρόνος-κρονίδης, αινείας- αινειάδης

8) Να συμπληρώσετε τα κενά....(μεσόγειος, γηπεδούχος, υπόγειος, γεωλογικός)

Η μπάλα βρίσκεται στην κατοχή των γηπεδούγων

Για περίπου ένα χρόνο αναγκαστήκαμε και μέναμε σ' ένα υπόγειο διαμέρισμα.

Δίνονται σαφείς οδηγίες στον γεωλογικό χάρτη της περιοχής.

Η Ελλάδα βρέχεται από τη μεσόγειο θάλασσα.

9) N' αντιστοιχίσετε τις λέξεις...να γράψετε δικές σας προτάσεις

γεωγραφικός χάρτης, γεωμετρικό σχήμα, γεωργική έκταση, υπόγειος σιδηρόδρομος

- α) Για να επισκεφτούμε μια χώρα, εμπιστευόμαστε τον γεωγραφικό της χάρτη
- β) Το τετράγωνο αποτελεί ένα βασικό γεωμετρικό σχήμα
- γ) Χρειάζεται μια μεγάλη γεωργική έκταση, προκειμένου να φυτευτούν πολλά δέντρα
- δ) Το μετρό ονομάζεται αλλιώς και υπόγειος σιδηρόδρομος

10) N' αντιστοιχίσετε τις λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με τις ομόρριζες λέξεις τους της νέας ελληνικής γλώσσας

πρωαίτατα- πρώιμος, γίγνονται- επίγονος, σῖτον- παρασιτικός,
προεστηκότων- καθεστώς

11) Να γράψετε λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια λέξεων με τις ακόλουθες λέξεις

γεωργοῦντες-γεωργία, γεωργός, γεωλογία, γεωπόνος

ἀπογειώνω- προσγειωμένος, απογείωση, επίγειος, υπόγειος

12) Να γίνει πλήρης αναγνώριση της αντωνυμίας «ἡμᾶς»

ἡμᾶς: ατωνυμία, προσωπική αντωνυμία, α' πρόσωπο, πληθυντικός αριθμός, αιτιατική πτώση, δυνατός τύπος

13) Να γίνει πλήρης αναγνώριση του ρήματος «προσάττουσιν» και στη συνέχεια να κλιθεί στην Οριστική Ενεστώτα και Οριστική Μέλλοντα

Προσάττουσιν: ρήμα, οριστική έγκλιση, χρόνος Ενεστώτας, γ' πρόσωπο, πληθυντικός αριθμός, ενεργητική φωνή

προσάττω	Προσάξω
προσάττετε	Προσάξετε
προσάττει	Προσάξει
προσάττομεν	Προσάξομεν
προσάττετε	Προσάξετε
προσάττουσιν	Προσάξουσιν

14) Να κλιθεί η οριστική Μέλλοντα της Ενεργητικής Φωνής των παρακάτω ρημάτων: παιδεύω, πράττω, ελπίζω, ανάπτω

παιδεύσω	πράξω	ελπίσω	ανάψω
παιδεύσεις	πράξεις	ελπίσεις	ανάψεις
παιδεύσει	πράξει	ελπίσει	ανάψει
παιδεύσομεν	πράξομεν	ελπίσομεν	ανάψομεν
παιδεύσετε	πράξετε	ελπίσετε	ανάψετε
παιδεύσουσι(ν)	πράξουσιν(ν)	ελπίσουσι(ν)	ανάψουσιν(ν)

15) Στα παρακάτω ρήματα να γράψετε τους τύπους που ζητούνται

κελεύω- κελεύσουσι (ν), τάττω-τάξεις, ελπίζω-ελπίσω/ελπίσομεν, εκπαιδεύω-έκπαιδεύσομεν

16) Να μεταφέρετε τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων στην Οριστική Μέλλοντα

λήξει, τρέψει, παρέξουσιν, προσάξουσιν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

17) Να κλιθεί η προσωπική αντωνυμία στον πληθυντικό αριθμό στο β' πρόσωπο

Ον.	ὕμεις
Γεν.	ὕμῶν
Δοτ.	ὕμῖν
Αιτ.	ὕμᾶς

18) Να υπογραμμίσετε τους αδύνατους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας

σοι, με, σε, μου, μοι

19) Στην παρακάτω περίοδο λόγου ...ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τη συντακτική τους λειτουργία.

αἱ ὄραι- υποκείμενο, πράόταται- κατηγορούμενο, εἰσιν- ρήμα

20) Στην παρακάτω περίοδο λόγου... ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τη συντακτική τους λειτουργία.

ἐρήμη- κατηγορούμενο, ὧν- ονοματικός προσδιορισμός, πόλις- εννοούμενο υποκείμενο, καθέστηκεν- ρήμα

Ενότητα 6^η

Η ομορφιά δεν είναι το παν

Λύσεις των ασκήσεων

A) Ερμηνευτική προσέγγιση

1) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με την ένδειξη Σ αν είναι Σωστές ή με την ένδειξη Λ αν είναι Λανθασμένες

1-Σ, 2-Σ, 3-Λ, 4-Λ, 5-Σ

2) Τι πίστευε το ελάφι για την εξωτερική του εμφάνιση, απαντήστε στο ερώτημα δίνοντας βάση στο απόσπασμα «Καὶ μάλιστα μὲν ἐπήνει τὴν φύσιν τῶν κεράτων ὡς εἶη κόσμος παντὶ τῷ σώματι. Ἐψεγε δὲ τὴν τῶν σκελῶν λεπτότητα ὡς οὐχ οἶων τε ὄντων φέρειν πᾶν τὸ βάρος»

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, σκεφτείτε τι άρεσε στο ελάφι και τι όχι ως προς τα χαρακτηριστικά του σώματός του.

3) Τι ήταν αυτό που βοήθησε το ελάφι να σωθεί από τα γαβγίσματα των σκύλων και τους κυνηγούς;

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, εξετάστε το απόσπασμα «Ὁ δὲ πρὸς φυγὴν ὤρμα καὶ μέχρις ὅπου διὰ πεδίου ἐποιεῖτο τὸν δρόμον, ἐσώζετο ὑπὸ τῆς τῶν σκελῶν ὠκύτητος».

4) Για ποιο λόγο το ελάφι παγιδεύτηκε στο δάσος;

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, εξετάστε το απόσπασμα «Ἐπεὶ δὲ εἰς πυκνὴν καὶ δασεῖαν ὕλην ἐνέπεσεν, ἐμπλακέντων αὐτῷ τῶν κεράτων ἑάλω».

5) Τι συνειδητοποίησε το ελάφι μετά από όλη την περιπέτεια την οποία πέρασε;

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, εξετάστε το απόσπασμα «πείρα μαθῶν ὅτι ἄρα ἄδικος ἦν τῶν ἰδίων κριτῆς ψέγων μὲν τὰ σώζοντα, ἐπαινῶν δὲ τὰ προδόντα αὐτόν».

6) Χαρακτηριστικό στοιχείο των μύθων του Αισώπου...που αποδεικνύουν τον διδακτικό χαρακτήρα του

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, εξετάστε προσεκτικά την τελευταία περίοδο, στην οποία το ελάφι συνειδητοποιεί τα λάθη του.

7) Το ηθικό δίδαγμα το οποίο βγαίνει από τον παρόντα μύθο είναι το εξής...να τα σχολιάσετε σε περίπου 80-100 λέξεις.

Εντοπίστε τα σημεία στα οποία το ελάφι αναφέρει τα χαρακτηριστικά του που του αρέσουν, αλλά και τα χαρακτηριστικά του που δεν του αρέσουν και σχολιάστε τα.

B) Λεξιλόγιο-ετυμολογία

1) Ν' αντιστοιχίσετε τα παράγωγα ουσιαστικά με τους ορισμούς τους

κάθαρις- ενέργεια, κατάσταση, κηδεμών- πρόσωπο που ενεργεί, φθορά- αποτέλεσμα ενέργειας, έγκαιροι- ενέργεια, κατάσταση, θέσις- ενέργεια, κατάσταση

2) Ν' αντιστοιχίσετε τα ρήματα με τα παράγωγα ουσιαστικά τους

ρήτωρ- ρητορεύω, ένδυμα- ένδύω, μήνυμα- μηνύω, τύχη- τυγχάνω, πομπός- πέμπω

3) Ν' αντιστοιχίσετε τα ρήματα με τα παράγωγα ουσιαστικά τους

τοκεύς- τίκτω, τίμημα- τιμῶ, κτήμα- κτῶμαι, λύσις- λύω

4) Να δημιουργήσετε δικές σας προτάσεις με καθένα από τα παρακάτω παράγωγα ουσιαστικά

Θεατής: Στο στάδιο βρίσκονται περίπου χίλιοι θεατές για να παρακολουθήσουν τον αγώνα

Θέαση: Οι υπεύθυνοι της παράστασης σας εύχονται καλή θέαση

Θέαμα: Το μπαλέτο του πολιτιστικού κέντρου του δήμου μας προσέφερε ευχάριστο θέαμα στους δημότες.

5) Ν' αντιστοιχίσετε τα παράγωγα...στη νέα ελληνική γλώσσα.

έκθεσις- έκθεση, καύσις- καύση, βασιλεύς- βασιλιάς, γονεύς- γονέας

6) Ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις... νέα ελληνική γλώσσα

Ἐψεγε- αψεγάδιαστος, ἔμπλακέντων- συμπλεκτικός, εὐμεγέθης- μεγεθυντικός, ἐπήγει- έπαινος, ἑάλω- κατανάλωση

7) Να συμπληρώσετε τις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις της παρένθεσης (συμπόσιο, πρόποση, ποτήρια, ηδύποτο).

Θέλω να κάνω μια **πρόποση** σε μια τόσο ξεχωριστή ημέρα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ας τσουγκρίσουμε όλοι τα **ποτήρια** μας

Το Κίτρο είναι ένα παραδοσιακό **ηδύποτο** της Νάξου

Το **συμπόσιο** είναι γνωστό έργο του φιλοσόφου Πλάτωνα

8) Ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τη σημασία τους

ποτοποιία- η διαδικασία κατά την οποία παράγεται κάτι το οποίο πίνεται, συμπότης- ο άνθρωπος με τον οποίον πίνουμε και τρώμε μαζί, πίομα- το αποτέλεσμα που έχει όταν πίνουμε ασταμάτητα, πόσιμο- αυτό που μπορούμε να πούμε

Γ) Γραμματική

1) Ν' αναγνωρίσετε τα πρωτόκλιτα ουσιαστικά του κειμένου και να τα καταγράψετε

Ενδεικτικά παραδείγματα: ύλακή, κυνηγέται, ύλην

2) Να χαρακτηριστούν τα παρακάτω ουσιαστικά ανάλογα με την συλλαβή στην οποία τονίζονται (οξύτονα, παροξύτονα, προπαροξύτονα)

ύλακή: οξύτονο, επιμέλεια: προπαροξύτονο, προφήτης: παροξύτονο, δεσμώτης: παροξύτονο, πληγή: οξύτονο, μούσα: παροξύτονο

3) Να τονιστούν τα παρακάτω παροξύτονα ουσιαστικά

ώρα, πείνα, πολιτεία, γλώσσα, αλιεία, μάζα

4) Να μεταφερθούν τα παρακάτω ουσιαστικά στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού

του δικαστού: τῶν δικαστῶν, οἱ τραυματῆες: οἱ τραυματίαι, τὸν τεχνίτην: τοὺς τεχνίτας, τοὺς τοξότας: τὸν τοξότην, τῇ ἀληθείᾳ: ταῖς ἀληθείαις, ταῖς μελίσσαις: τῇ μελίσσει

5) Ν' αναγνωριστούν τα παρακάτω ουσιαστικά στην πτώση και στον αριθμό του οποίου βρίσκονται

τῇ ιδέᾳ: δοτική ενικού, τὴν ὕλην: αιτιατική ενικού, τῆς πείρας: γενική ενικού, τῶν ἰχθυῶν: γενική πληθυντικού, τοὺς καθηγητάς: αιτιατική πληθυντικού, αἱ θύελλαι: ονομαστική πληθυντικού

6) Ν' αντιστοιχίσετε τα πρωτόκλιτα ουσιαστικά με τους ορισμούς τους

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ταῖς πρεσβείαις- δοτική πληθυντικού θηλυκού γένους, τῶν χωρῶν- γενική πληθυντικού θηλυκού γένους, τὸν ἡγέτην- αιτιατική ενικού αρσενικού γένους, οἱ ἄθληταί- ονομαστική πληθυντικού αρσενικού γένους

7) Να γίνει πλήρης αναγνώριση των ουσιαστικών: «ῶρα», «φυγήν»

	ῶρα	φυγήν
μέρος του λόγου	Ουσιαστικό	Ουσιαστικό
γένος	Θηλυκό	Θηλυκό
αριθμός	Ενικός	Ενικός
πτώση	Δοτική	Αιτιατική
κλίση	Α'	Α'

8) Στα παρακάτω ουσιαστικά να γράψετε τις πτώσεις που ζητούνται

	ἡ ἰδέα	ἡ θάλασσα
Γεν. ενικού	τῆς ἰδέας	τῆς θαλάσσης
Δοτ. ενικού	τῇ ἰδέᾳ	τῇ θαλάσσει
Αιτ. ενικού	τὴν ἰδέαν	τὴν θάλασσαν
Ονομ. ενικού	αἱ ἰδέαι	αἱ θάλασσαί
Δοτ. πληθ.	ταῖς ἰδέαις	ταῖς θαλάσσαις
Αιτ. πληθ.	τὰς ἰδέας	τὰς θαλάσσας

9) α) Να κλιθούν τα ουσιαστικά: «ἡ πείρα», «ἡ ἀμέλεια»

	Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός
Ον.	ἡ πείρα	αἱ πεῖραι	ἡ ἀμέλεια	αἱ ἀμέλειαι
Γεν.	τῆς πείρας	τῶν πειρῶν	τῆς ἀμελείας	τῶν ἀμελειῶν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Δοτ.	τῆ πείρα	ταῖς πείραις	τῆ ἀμελεία	ταῖς ἀμελείαις
Αιτ.	τὴν πείραν	τάς πείρας	τὴν ἀμέλειαν	τάς ἀμελείας
Κλητ.	ῶ πείρα	ῶ πείραι	ῶ ἀμέλεια	ῶ ἀμέλειαι

β) Αφοῦ κλίνετε τα ουσιαστικά να γράψετε τι παρατηρεῖτε ως προς τον τονισμό τους

Το -α εἶναι πάντοτε μακρόχρονη συλλαβή, γιατί πριν από αυτό υπάρχει φωνήεν ή ρ. Ακόμη, στο ουσιαστικό ή ἀμέλεια, ο τόνος κατεβαίνει στη γενική και τη δοτική ενικού στην παραλήγουσα, λόγω του ότι εἶναι προπαροξύτονο ουσιαστικό.

10) α) Να κλιθούν τα ουσιαστικά «ὁ δεσπότης», «ὁ ποιητής»

Ενικός		Πληθυντικός	
Ον.	ὁ δεσπότης	οἱ δεσπότεαι	οἱ ποιηταί
Γεν.	τοῦ δεσπότηου	τῶν δεσποτῶν	τῶν ποιητῶν
Δοτ.	τῷ δεσπότῃ	τοῖς δεσπόταις	τοῖς ποιηταῖς
Αιτ.	τὸν δεσπότην	τάς δεσπότας	τοὺς ποιητάς
Κλ.	ῶ δεσπότη	ῶ δεσπότεαι	ῶ ποιηταί

β) Αφοῦ κλίνετε τα ουσιαστικά να γράψετε τι παρατηρεῖτε ως προς τον τονισμό τους

Το παροξύτονο ουσιαστικό «ὁ δεσπότης» τονίζεται πάντοτε στην παραλήγουσα, με εξαίρεση τη γενική πληθυντικού που τονίζεται στη λήγουσα.

11) Ν' αντιστοιχίσετε τα ουσιαστικά με τους ορισμούς τους

κυνηγέται- ονομαστική πληθυντικού αρσενικού γένους, ύλακή- ονομαστική ενικού θηλυκού γένους, φυγήν- αιτιατική ενικού θηλυκού γένους, ὦρα- δοτική ενικού θηλυκού γένους

12) Ν' αναγνωριστούν πλήρως τα ουσιαστικά «κυνηγέται», «ύλακή» και στη συνέχεια να κλιθούν

Κυνηγέται | ύλακή

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

μέρος του λόγου	ουσιαστικό	ουσιαστικό
γένος	αρσενικό	θηλυκό
αριθμός	πληθυντικός	ενικός
πτώση	ονομαστική	ονομαστική
κλίση	Α'	Α'

	Ενικός	Πληθυντικός	Ενικός	Πληθυντικός
Ον.	ὁ κυνηγέτης	οἱ κυνηγέται	ἡ ὕλακῆ	αἱ ὕλακαὶ
Γεν.	τοῦ κυνηγέτου	τῶν κυνηγετῶν	τῆς ὕλακῆς	τῶν ὕλακῶν
Δοτ.	τῷ κυνηγέτῃ	ταῖς κυνηγέταις	τῇ ὕλακῇ	ταῖς ὕλακαῖς
Αιτ.	τὸν κυνηγέτην	τάς κυνηγέτας	τὴν ὕλακῆν	τάς ὕλακάς
Κλ.	ὄ κυνηγέτα	ὄ κυνηγέται	ὄ ὕλακῆ	ὄ ὕλακαὶ

13) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με την ένδειξη Σ αν είναι σωστές ή με την ένδειξη Λ αν είναι λανθασμένες.

1-Λ, 2-Σ, 3-Λ, 4-Σ

Δ) Συντακτικό

1) Στην παρακάτω περίοδο ...ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τη συντακτική τους λειτουργία.

ἔλαφος- υποκείμενο, ἔψεγε- ρήμα, τὴν λεπτότητα- αντικείμενο, τῶν σκελῶν- ονοματικός προσδιορισμός

2) Στην παρακάτω περίοδο...ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τη συντακτική τους λειτουργία.

ἔλαφος- υποκείμενο, προσεῖχεν- ρήμα, τῇ ιδέα- αντικείμενο, τοῦ σώματος- ονοματικός προσδιορισμός

3) Στην παρακάτω πρόταση...ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τη συντακτική τους λειτουργία.

ὕλακῆ- υποκείμενο, κυνῶν- ονοματικός προσδιορισμός, ἀκούεται- ρήμα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

4) Στην παρακάτω πρόταση...ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τη συντακτική τους λειτουργία.

πυκνήν και δασείαν- ονοματικοί προσδιορισμοί, εις ύλην- επιρρηματικός προσδιορισμός, ἐνέπεσεν- ρήμα

5) Στην παρακάτω πρόταση ...Αφού εντοπίσετε το υπερβατό σχήμα, να τοποθετήσετε τους όρους στη σωστή σειρά.

ὑπὸ τῆς τῶν σκελῶν ὠκύτητος: υπερβατό σχήμα

ἐσώζετο ὑπὸ τῆς ὠκύτητος τῶν σκελῶν

6) Στην παρακάτω περίοδο λόγου... ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τη συντακτική τους λειτουργία

Ἐλαφος- υποκείμενο, θέρους- ονοματικός προσδιορισμός, ὥρα- επιρρηματικός προσδιορισμός, παραγίγνεται- ρήμα

7) Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με την ένδειξη Σ αν είναι σωστές ή με την ένδειξη Λ αν είναι λανθασμένες

1-Σ, 2-Λ, 3-Σ, 4-Λ

Ε) Πρόσθετες ασκήσεις εμπέδωσης

1) Να σχολιάσετε σ' ένα κείμενο των 80-100 λέξεων το δίδαγμα το οποίο βγαίνει μέσα από το πάθημα του ελαφιού

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, εξετάστε προσεκτικά την τελευταία περίοδο σχετικά με το πάθημα του ελαφιού.

2) Έχοντας υπόψη σας το κείμενο της ενότητας και το απόσπασμα από τον «Υπέρ Μαντιθέου λόγου» του Λυσία να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα.

2α) Με ποιο κριτήριο συνηθίζουν να κρίνουν οι άνθρωποι τους ανθρώπους που ασχολούνται με τα κοινά;

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, εξετάστε προσεκτικά το παρόν απόσπασμα «Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα»

2β) Πώς σχολιάζει ο Λυσίας την τάση των ανθρώπων να κρίνουν τους άλλους αποκλειστικά και μόνο με την εξωτερική τους εμφάνιση;

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση δείτε προσεκτικά τη μετάφραση του κειμένου και σχολιάστε την άποψη του Λυσία.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2γ) Ποιες ομοιότητες παρατηρείτε ανάμεσα στο κείμενο της 6^{ης} ενότητας και στο παράλληλο κείμενο;

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση, σκεφτείτε το εξής: πόσο σημασία δίνουν οι άνθρωποι στην εξωτερική εμφάνιση.

2δ) Με βάση τα όσα διδαχθήκατε...από τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του. (Για το κείμενο σας μπορείτε ν' αντλήσετε παραδείγματα τόσο από τα κείμενα όσο και από την προσωπική σας εμπειρία)

Για ν' απαντήσετε σ' αυτήν την ερώτηση αναλογιστείτε το πάθημα του ελαφιού και ταυτόχρονα σκεφτείτε διάφορα γεγονότα από την καθημερινότητά σας.

3) Να γράψετε τι δηλώνουν τα παρακάτω παράγωγα ουσιαστικά

φυγή: ενέργεια, κατάσταση, κάθαρσις: ενέργεια, κατάσταση, γράμμα: αποτέλεσμα μιας ενέργειας, ψεύδος: αποτέλεσμα μιας ενέργειας, γραμματεύς: πρόσωπο που ενεργεί, βασιλεύς: πρόσωπο που ενεργεί, γεωργός: πρόσωπο που ενεργεί, ακροατής: πρόσωπο που ενεργεί, ακρόασις: ενέργεια, κατάσταση

4) Να δημιουργήσετε προτάσεις με τις παρακάτω λέξεις, στις οποίες ν' αναδεικνύεται η σημασία τους

Ακρόαση: Η ακρόαση για την επιλογή των χορευτών της παράστασης, θα πραγματοποιηθεί την ερχόμενη Κυριακή

Ακροατής: Ο δάσκαλος οφείλει να είναι καλός ακροατής των όσων του εκμυστηρεύεται ο μαθητής του.

Ακρόαμα: Η παρακολούθηση μιας λυρικής παράστασης είναι ένα υπέροχο ακρόαμα.

Καλλιεργητής: Ο καλλιεργητής ενός χωραφιού είναι απαραίτητο να φροντίζει συνεχώς τους σπόρους που καλλιεργεί.

Καλλιέργεια: Το σχολείο ασχολείται με την πολύπλευρη καλλιέργεια των μαθητών του.

5) Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων με τις λέξεις της παρένθεσης (οινοποσία, πότισμα, πότες, κατάποση)

Οι γλάστρες στην αυλή θέλουν **πότισμα**

Η υπερβολή κατανάλωση αλκοολούχων ποτών ονομάζεται **κατάποση**

Οι **πότες** συνήθως αδυνατούν να ελέγξουν τις ποσότητες αλκοόλ που καταναλώνουν

Η **οινοποσία** αποτελούσε μια κλασική διαδικασία στη θρησκευτική εορτή του θεού Διόνυσου.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6) Ν' αντιστοιχίσετε τις αρχαιοελληνικές λέξεις με τις αντίστοιχες ομόρριζες λέξεις τους της νέας ελληνικής γλώσσας

είργασμένοι- επεξεργασμένοι, πολιτευομένους- πολίτευμα, κοσμίως- διακοσμητικός, άμελοῦντες- παραμέληση

7) Να γίνει πλήρης αναγνώριση του ουσιαστικού «τοὺς ιδιώτας» και στη συνέχεια να κλιθεῖ

τοὺς ιδιώτας

Μέρος του λόγου	ουσιαστικό
Γένος	αρσενικό
Αριθμός	πληθυντικός
Πτώση	αιτιατική
Κλίση	Α'

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ονομ.	ὁ ιδιώτης	οἱ ιδιώται
Γεν.	τοῦ ιδιώτου	τῶν ιδιωτῶν
Δοτ.	τῷ ιδιώτῃ	τοῖς ιδιώταις
Αιτ.	τὸν ιδιώτην	τοὺς ιδιώτας
Κλητ.	ῶ ιδιώτα	ῶ ιδιώται

8) Να κλίνετε τα παρακάτω ουσιαστικά: ὁ μανδύας, ὁ πολίτης

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ονομ.	ὁ μανδύας	οἱ μανδύαι
Γεν.	τοῦ μανδύου	τῶν μανδυῶν
Δοτ.	τῷ μανδύᾳ	τοῖς μανδύαις

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Αιτ.	τὸν μανδύαν	τοὺς μανδύας
Κλητ.	ὃ μανδύα	ὃ μανδύαι
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομ.	ὁ πολίτης	οἱ πολίται
Γεν.	Τοῦ πολίτου	Τῶν πολιτῶν
Δοτ.	τῷ πολίτῃ	Τοῖς πολίταις
Αιτ.	Τὸν πολίτην	Τοὺς πολίτας
Κλητ.	ὃ πολίτα	ὃ πολίται

9) Να κλίνετε τα ουσιαστικά: ἡ τιμή, ἡ κλίνη, ἡ ἀσέβεια, ἡ θύελλα

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομ.	ἡ τιμή	αἱ τιμαί
Γεν.	τῆς τιμῆς	τῶν τιμῶν
Δοτ.	τῇ τιμῇ	ταῖς τιμαῖς
Αιτ.	τὴν τιμὴν	τὰς τιμάς
Κλητ.	ὃ τιμή	ὃ τιμαί
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομ.	ἡ κλίνη	αἱ κλίναι
Γεν.	τῆς κλίνης	τῶν κλινῶν
Δοτ.	τῇ κλίνῃ	ταῖς κλίταις
Αιτ.	τὴν κλίνην	τὰς κλίνας
Κλητ.	ὃ κλίνη	ὃ κλίναι
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομ.	ἡ ἀσέβεια	αἱ ἀσέβειαι
Γεν.	τῆς ἀσεβείας	τῶν ἀσεβειῶν
Δοτ.	τῇ ἀσεβείᾳ	ταῖς ἀσεβείαις

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Αιτ.	τὴν ἀσεβείαν	τὰς ἀσεβείας
Κλητ.	ὃ ἀσέβεια	ὃ ἀσέβειαι
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομ.	ἡ θύελλα	αἱ θύελλαι
Γεν.	τῆς θυέλλης	τῶν θυελλῶν
Δοτ.	τῇ θυέλλῃ	ταῖς θυέλλαις
Αιτ.	τὴν θύελλαν	τὰς θύελλας
Κλητ.	ὃ θύελλα	ὃ θύελλαι

10) Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις των παρακάτω ουσιαστικών: ἡ κόμη, ἡ μνεία, ἡ νύσσα, ἡ θάλαττα

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Γεν.	τῆς κόμης	τῶν κομῶν
Δοτ.	τῇ κόμῃ	ταῖς κόμαις
Αιτ.	τὴν κόμην	τὰς κόμας
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Γεν.	τῆς μνείας	τῶν μνειῶν
Δοτ.	τῇ μνεία	ταῖς μνειαῖς
Αιτ.	τὴν μνείαν	τὰς μνείας
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Γεν.	τῆς νύσσης	τῶν νυσσῶν
Δοτ.	τῇ νύσση	ταῖς νύσσαις
Αιτ.	τὴν νύσσαν	τὰς νύσσας
	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Γεν.	τῆς θαλάττης	τῶν θαλαττῶν

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Δοτ.	τῇ θαλάττῃ	ταῖς θαλάτταις
Αιτ.	τὴν θάλατταν	τὰς θαλάττας

11) Να μεταφέρετε τα παρακάτω ουσιαστικά στον άλλον αριθμό

αἱ αὖραι: ἡ αὖρα, ταῖς ἐργασίαις: τῇ ἐργασίᾳ, τὴν κεφαλὴν: τὰς κεφαλὰς, τοῦ νομοθέτου: τῶν νομοθετῶν, τοὺς ποιητάς: τὸν ποιητὴν, τοῖς νεανίαις: τῷ νεανίᾳ

12) Στην παρακάτω πρόταση...ν' αντιστοιχίσετε τις λέξεις με τη συντακτική τους λειτουργία.

ἔλαφος- υποκείμενο, ἐσώζετο- ρήμα, ὑπὸ τῆς ὠκύτητος- επιρρηματικός προσδιορισμός, τῶν σκελῶν- ονοματικός προσδιορισμός

Επαναληπτικές ασκήσεις 1-6

1) Να κλιθεῖ η προσωπική αντωνυμία στο α' πρόσωπο

Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ἐγώ	ἡμεῖς
Γεν.	ἐμοῦ, μου	ἡμῶν
Δοτ.	ἐμοί, μοι	ἡμῖν
Αιτ.	ἐμέ, με	ἡμᾶς

2) Να γίνει πλήρης αναγνώριση του τύπου «ἡμῖν»

ἡμῖν

Μέρος του λόγου	Αντωνυμία
εἶδος αντωνυμίας	Προσωπική
πρόσωπο	Α'
αριθμός	πληθυντικός
πτώση	Δοτική
τύπος	Δυνατός

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

3) Να γίνει πλήρης αναγνώριση του τύπου «αί ἔλαφοι» και στη συνέχεια να κλιθεί

αί ἔλαφοι

Μέρος του λόγου	Ουσιαστικό
Γένος	Θηλυκό
Αριθμός	Πληθυντικός
Πτώση	Ονομαστική
Κλίση	Β'

Ενικός		Πληθυντικός
Ον.	ἡ ἔλαφος	αἱ ἔλαφοι
Γεν.	τῆς ἐλάφου	τῶν ἐλαφῶν
Δοτ.	τῇ ἐλάφῳ	ταῖς ἐλάφοις
Αιτ.	τὴν ἔλαφον	τάς ἐλάφους
Κλητ.	ῶ ἔλαφε	ῶ ἔλαφοι

4) Να κλιθεί η Οριστική Ενεστώτα του ρήματος «εἰμί»

εἰμί
εἶ
ἐστί
ἐσμέν
ἐστέ
εἰσί(ν)

5) Να γίνει πλήρης αναγνώριση των ρημάτων «τυραννεύετε», «λήγουσι(ν)»

τυραννεύετε | λήγουσι(ν)

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Μέρος του λόγου	Ρήμα	ρήμα
Έγκλιση	Οριστική	οριστική
Χρόνος	Ενεστώτας	ενεστώτας
Πρόσωπο	Β'	Γ'
Αριθμός	πληθυντικός	πληθυντικός
Φωνή	Ενεργητική	ενεργητική

6) Να κλιθεί η Οριστική Ενεστώτα κι η Οριστική Μέλλοντα του ρήματος «βλάπτω»

Οριστική Ενεστώτα	Οριστική Μέλλοντα
βλάπτω	βλάψω
βλάπτεις	βλάψεις
βλάπτει	βλάψει
βλάπτομεν	βλάψομεν
βλάπτετε	βλάψετε
βλάπτουσι(ν)	βλάψουσι(ν)

7) Να κλιθούν τα ουσιαστικά: «ό φοιτητής», «ή άμέλεια»

Ενικός		Πληθυντικός
Ον.	ό φοιτητής	οί φοιτηταί
Γεν.	τοῦ φοιτητοῦ	τῶν φοιτητῶν
Δοτ.	τῷ φοιτητῇ	τοῖς φοιτηταῖς
Αιτ.	τόν φοιτητήν	τούς φοιτητάς
Κλητ.	ὦ φοιτητά	ὦ φοιτηταί
Ενικός		Πληθυντικός
Ον.	ή άμέλεια	αί άμέλειαι

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Γεν.	τῆς ἀμελείας	τῶν ἀμελειῶν
Δοτ.	τῆ ἀμελεία	ταῖς ἀμελείαις
Αιτ.	τὴν ἀμέλειαν	τὰς ἀμελείας
Κλητ.	ὦ ἀμέλεια	ὦ ἀμέλειαι

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Αξίες για μια ζωή!

- ✓ Εξυπνάδα
- ✓ Κριτική Σκέψη
- ✓ Αυτοπεποίθηση

Βρες τον Καθηγητή σου!
στο arnos.gr

Ο Καθηγητής - Δάσκαλος arnos.gr:

- ★ **Διδάσκει** μεθοδικά και οργανωμένα με το Τετράδιο Σπουδής.
- ★ **Καθοδηγεί** το Μαθητή να μαθαίνει βήμα - βήμα.
- ★ Οδηγεί στην **Αυτομάθηση**.
- ★ **Υλοποιεί** τους στόχους του μαθήματος.
- ★ **Πιστοποιεί** με διαγωνίσματα την πρόοδο του Μαθητή.

Γιατί επιλέγω Τετράδιο Σπουδής;

- ★ Είναι απαραίτητο διδακτικό εργαλείο βασισμένο στους στόχους του μαθήματος και τον τρόπο Υλοποίησής του.
- ★ Σε αυτό βρίσκεται το υλικό Διδασκαλίας για τον Καθηγητή και Μελέτης για το Μαθητή.
- ★ Το Τετράδιο Σπουδής σε συνδυασμό με το course οδηγούν το **Μαθητή** στην **Αυτομάθηση**.
- ★ Είναι το Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο πραγματοποίησης της **online διδασκαλίας με φυσικό τρόπο**.
- ★ Με αυτό **ενημερώνονται** άμεσα **οι γονείς** και **ελέγχουν την πρόοδο** του παιδιού τους.

Τετράδια Σπουδής για:

Γυμνάσιο

Μαθηματικά

Αρχαία

Γλώσσα

Φυσικά

13-15
ετών

